

В І С Н И К

V I S N Y K

THE HERALD

Суспільно-політичний місячник

РІК XXXI, Ч. 10
YEAR XXXI № 10

ЖОВТЕНЬ 1978
OCTOBER 1978

ЦІНА 0.80 ЦЕНТІВ
PRICE \$ 0.80

ВІСНИК

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

З М І С Т

Михайло Гікавий — Спогад про Провідника Степана Бандеру	1
Ярослав Стецько — Шлях ідейної перемоги над марксизмом і большевізмом	3
ДО 35-ЛІТТЯ АБН	
Заява робітника Івана Ребрика (УССР)	6
В. Гут Кульчицький — Про Ахілеву п'яту, римську мудрість, сизифову працю та історичну місію АБН	7
Богдан Лівчак — Спогад ..	9
Юрій Тис-Крохмалюк — У підготові до зудару	10
Д-р Богдан Дзерович — Вісім літ змагань за зміну в „Енциклопедії Українознавства”	13
В. Гаврилюк — Наша сучасність (есеї)	16
Проф. І. Левадний — Змагання гетьмана Дорошенка за об'єднання всіх українських земель	18
СТОРІНКА ОЖ ОЧСУ	
Уляна Целевич — Україна живе, бореться і переможе	20
Марія Солонинка — Нескорена Оксана Мешко	21
Повідомлення Редколегії „Збірника ОЖ ОЧСУ”	23
УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА	
Євген Курило — Під червоними зорями (закінчення спогаду)	24
З нових видань — рецензійні відгуки	30
Заклик до Читачів і Прихильників	31
Панько Незабудько — Зневага історії	32

**

У НАСТУПНОМУ ЧИСЛІ „ВІСНИКА” ЧИТАЙТЕ: продовження праці Ярослава Стецька „Шлях ідейної перемоги” . . . , „Принципи української зовнішньої і внутрішньої політики”, статтю Богдана Лівчака „Рейди прогресистів і гуманістів”, есеї д-ра Михайла Кушніра „Ідеалістичне розуміння історії”, нарис проф. І. Левадного — „Київ у 1918 році”, інформацію д-ра О. Підгайного про Програму лівого відламу УРДП, відгуки на нові книжки та багато ін. матеріалів.

ВІСНИК

СПОГАД ПРО ПРОВІДНИКА СТЕПАНА БАНДЕРУ

Із провідником Револьюційної ОУН сл. п. Степаном Бандерою вперше я зустрівся в 1927 році в Гребенові, Галичина, у пенсіоні „Стахова Воля”.

Він був молодий, повний сил і енергії, але впадала в очі його стриманість, зосередженість, прямий і глибокий погляд очей. Він тоді витягнув з наплечника „Сурму” й підпільні, нелегальні журнали, і попросив їх розповсюдити. Зробив я це з добрим успіхом незабаром. Ще під час вечери він мав з українцями дуже цікаві й змістовні політичні дискусії, заторкуючи також громадську тематику, цікавився місцевими людьми, особливо студіюючою українською молоддю. З тих дискусій виглядало, що Степан Бандера — дуже начитаний і добре ознайомлений з багатьма справами, аж до деталей. При прощанні я запросив Степана Бандеру, щоб він приїхав на відпочинок до „Стахової Воли”, де я працював і де міг влаштувати.

Вдруге я зустрівся зі Степаном Бандерою в 1929 році в місті Стрию, в українським народнім домі, де він мав доповідь на тасмній конференції націоналістів, а втретє — в 1930 році, у домі І. Габрусевича, де він також на нелегальних сходах виступав зі словом про Націоналізм, як єдиний шлях до відновлення Української Держави.

Приїхав Степан Бандера на відпочинок до Гребенова в 1932 році (повіт Сколе). Я примістив його у „Вілля Моя” і він перебував там до двох місяців, багато читав та писав. Там нелегально відвідували Степана Бандеру його однодумці. Він міг би ще залишитись, але мусів від'їхати у важливій справі. Від'їжджаючи, Степан Бандера попросив, щоб замість нього в тій віллі замешкав його приятель Володимир Кобильник: „Він є хворий по криміналі”, — сказав Степан Бандера. Скоро по тому приїхав В. Кобильник і замешкав у тій кімнаті, де був Степан Бандера. Він дійсно потребував відпо-

чинку й доброго харчування після польського ув'язнення за українську національну діяльність.

У Львові Степан Бандера заходив до Адміністрації „Вісника”, за ред. д-ра Д. Донцова, щоб відібрати „Вісника”, різні книжки та квартальники. Там він зустрічався і розмовляв із д-ром Дмитром Донцовим. Я запитав, чи він вже закінчив Політехніку, на що Степан Бандера відповів, що закінчив, але ще не написав дисертації. Він уже збирав матеріали для цієї праці, як незабаром був уже в польській в'язниці з приводу убивства Перацького; потім відбувся судовий процес у Варшаві й у Львові. Тоді, в Адміністрації „Літературно-мистецького Вісника”, я в останній раз бачив сл. п. Провідника на Рідній Землі.

Наступні зустрічі зі Степаном Бандерою відбулися в Мюнхені та його околицях у 1946-1949 роках. Розмови були на різні теми, голов-но про націоналістичний рух на еміграції і в Україні. Провідник цікавився моїми зв'язками й зустрічами з доктором Дмитром Донцовим. Потім я мав ще з ним нагоди зустрічатись і розмовляти на націоналістичній Конференції в таборі у Міттенвальді в Німеччині і на засіданнях Головної Ради ОУНр.

З 1950 року я з родиною жив у Америці, в Чикаго, і аж до смерті Степана Бандери з ним листувався. Він якось писав, що цілком згідний та бажає, щоб д-р Д. Донцов мав власну хату на старість, прохав по змозі підтримувати д-ра Д. Донцова, поширювати його твори: визнавав його за ідеолога українського націоналізму; дуже його шанував, переписувався й зустрічався.

Востаннє я мав нагоду зустрітись зі сл. п. Степаном Бандерою в середині 1950-х рр., у Канаді, на Конференції українських націоналістів, — у „монастирі” Владикки Метислава, де в городі й садку ми проходжувалися і розмовляли. Провідник сказав, що по Конференції

він збирається до доктора Дмитра Донцова, для полагодження актуальних справ. Я не припускав тоді й думки, що це була наша остання зустріч.

Сл. п. Провідник Степан Бандера був великим джентлменом, відзивчивою, скромною людиною. Був зрівноваженим і опанованим. Промовляв без пропагандивного патосу чи екстази, спокійно й переконливо, як практик і як теоретик українського націоналізму. Цікавився всім, потрапив сам направити авто, все купити й полагодити, — відмовлявся від всякої допомоги. Він не любив, щоб його охороняли.

Був зразковим батьком у родині, дуже прив'язаним до своїх дітей; взагалі він любив дітей і розумів їхні дитячі думки, потреби та зацікавлення.

Як людина, Провідник Степан Бандера був дуже відважним. Він знав, що ворог не дармує, але не боявся смерти, працював і діяв активно. Був також дуже релігійним та розумів соборництво, як щось звичайне і самозрозуміле. Вся Україна була його любов'ю.

Св. п. Провідник Степан Бандера був прапором українського націоналізму, про що говорить навіть його прізвище.

М. Гікавий

Від Редакції: Автор спогаду — дир. Михайло Гікавий, живе тепер з родиною біля Нью Орлінсу в ЗСА, має 82 роки. Він був адміністратором видань д-ра Дмитра Донцова в Україні, а в Америці активно працював в ОУВФронті та в братському союзі Українська Народна Поміч, де його обрано Почесним членом за особливі заслуги.

*****

● **Степан БАНДЕРА — „ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ”.** Видання ОУН. Це перший том творів Покійного за редакцією Д. Чайковського й С. Ленкавського. Передмову написав п. Ярослав Стецько. В книжці до всіх 47 статей надруковані вступні пояснювальні бібліографічні замітки. Збірка видана напередодні відзначення 20-річчя героїської смерті Провідника Степана Бандери.

*****
 СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ
 НА
 ПРЕСОВИЙ ФОНД „ВІСНИКА”
 *****

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА ЧУЖИМ ШЛЯХОМ...

В Америці і частково в Зах. Європі, зокрема в Мюнхені, „таборує” групка, так зв. Ньюйорська, якій з усіх сил пропагандивно допомагає дехто у Нью-Йорку та в Мюнхені (вони в своєму псевдомодернізмі договорились до того, що, мовляв, в Україні може бути й російська мова). До тієї групи належала обдарована поетка Емма Андіївська, яка дитиною виросла за кордоном і втратила відчуття рідного українського ґрунту; випадково потрапив туди літературознавець проф. Б. Рубчак, а щодо таких членів, як п. Царинник та ін., то важко взагалі щось говорити, читаючи їхню творчість.

Та група всіляко старалася через радіостанції з Заходу, щоб їхні писання потрапили в Україну. Група, можна припускати, передавала свої опуси в Україну, бо при арешті одного діяльного українця в УССР, московській колонії, КГБ знайшло одне з ньюйоркських видань. Можливо завезла його членка Групи із Бразилії, яку кагебівська газета з окупованої України один час називала „пташкою” за ті відвідини з рамени бразилійської вищої школи.

Та, виявляється, жадні „камбруми”, жадні „янголи круторогі”, жадні словесні вихиляси для вихилясів, що їх та Група і її опікуни називали українською поезією, — не дійшли ні до розуму, ні до серця українським поетам і письменникам на Батьківщині.

У відповідь на всю ту словесну еквилібристику дістаємо з Нескореної України цілковито інші твори поетів, справжніх поетів, у тому й майстра слова Руденка, великого таланту поетеси Л. Костенко, або й засуджених безправно Москвою Ірини Сенік, Є. Сверстюка, І. Світличного й ін. У поезії „Тарас Бульба” І. Світличний пише: „Ти чуєш, сину? Україну плюндрує чорна татарва...”, а закінчує так:

... І гнеться потурчанське бидло,
 Нездалих предків кленучи.

У яничари пруть ягнята.
 І нікому меча підняти...
 Ти чуєш, сину? Не мовчи!”

Українська національна поезія в Нескореній Україні ішла й іде зовсім не шляхом, на який старалися тут, на свободі, скерувати українських поетів і письменників зафрізованих так зв. літературознавці, псевдопсихологи та аматори словесної еквилібристики (вони й так М. Семенка ніколи не перескочили, хоч минуло вже півстоліття від М. Семенка).

Чужі шляхи, чужі шляхи, панове!

(За „УНСл.”)

Ярослав Стецько

ШЛЯХ ІДЕЙНОЇ ПЕРЕМОГИ НАД МАРКСИЗМОМ І БОЛЬШЕВИЗМОМ

Як знайти вихід із сучасної світоглядної, ідейної, моральної, релігійної, політичної й соціальної кризи, що огортає велику частину людства? Цього роду кризи не переживають поневолені комунізмом і російським імперіялізмом народи, бо у жорстокій боротьбі за самозбереження вони віднайшли себе, свої вічні, непроминальні якості й вартості, які дають їм силу у боротьбі за визволення, національну незалежність і свободу. У терпіннях і мучеництві, у героїці життя, в основі якої лежить передусім віра у перемогу правди й Божу справедливість, закріплюються догми їх віри: Бог і Батьківщина, як „думка Бога”.

ЛЮДСТВО ПРАГНЕ ДЕРЖАВНИХ МУЖІВ, А НЕ ВИБОРЧИХ ГРАЧІВ

Людство чекає сьогодні на державних мужів-візіонерів, не виключно прагматиків і виборчих тактиків, але людей з почуттям Божого післанництва, що „з Богом розмовляють”, як врятувати людство від знищення, від комуністичного й російсько-більшевицького потоку.

Такі люди існують в уявлених країнах. Вони — Лицарі Духу — у концтаборах, тюрмах і психотюрмах — незламні, як Дантони національної й теїстичної, релігійної ідеї, натхненники Лицарів Зброї. Один із них це — Левко Лук'яненко, знову ув'язнений після відбуття 15 років тюрем і концтаборів за захист ідеї незалежності України й автор афоризму: „Навіть, якщо б я залишився самотній на світі, я боровся б за Україну”... Тепер він знову у тюрмі за участь у Київській групі сприяння здійсненню гельсінських домовлень.

Він пише до завзятих атеїстів у своєму Різдвяному Зверненні м. ін.: „Людина має завжди часточку того, чим є Бог і що єднає її з Богом, велика сфера духового життя. Душа людини, що живе Божественним і переживає його, досягає найбільшого єднання з середовищем Господнього духа й черпає з нього те піднесено-прекрасне, що очищує людину й підносить її понад її матеріальні й тілесні жадання і творить з неї справжню людину, яка відчуває пре-

красне і сама хоче стати кращою, прямуючи на шляху безконечного руху до Бога, як безконечного пізнання Його через Його творіння”. Бог і Україна-нація — основні віри й відродження, оновлення одиниць і цілої спільноти.

Валентин Мороз, український історіософ, засуджений на 14 років ув'язнення, пише: „Прокіньтесь! Протріть очі! Викиньте на смітник ваші „прогресивні” схеми, розмальовані рожевою фарбою. І тоді побачите живу дійсність. Тоді побачите найвеличніше в світі явище, прекрасне й грізне у своїй величчі — марш націй через історію. Його могутні ритми перекривають усе. Від його тяжкої ходи здригаються гори й падають ерихонські мури, зложені з брехні... Нема повноцінного життя без смерті. Нема справжніх цінностей без можливостей їх втратити.

Нація — це скеля, яку Атлант мусить вічно тримати на плечах. Це й є мета: нести на своїх плечах щось велике, єдине, неповторне, святе. Чути відповідальність за те, щоб воно не впало. Це може бути тільки нація — священний посуд, у який віками складали найдорожче. Можна скинути цей тягар з плечей, полегшити собі біографію, але тоді життя стане порожнім, утратить сенс”.

ІДЕЇ ОНОВЛЕННЯ ЛЮДСТВА

Дві основні ідеї, які мають оновити людство, ставлять в осередку уваги світу — оба культурні діячі-в'язні: національну й релігійну. Патріарх Української Католицької Церкви Йосиф Сліпий, теперішній в'язень Ватикану, Ісповідник Віри і Мученик, висуває як наріжні ідеї відродження народів і людей — героїчне, мученицьке християнство, релігію, віру в Бога взагалі і патріотизм, боротьбу за Батьківщину.

Доба визвольного націоналізму, доба героїчного християнства, нових вартостей, нових концепцій життя й боротьби, доба нових людей, великих своєю вірою і шляхетністю серця, доба героїчного гуманізму, що його несе світові визвольний націоналізм — перед нами. Людство йде назустріч новому світовому порядку,

який синтезуватиме у собі найкращі здобутки людського духу в усіх площинах життя. Націоналізм як нова державно- і соціально-політична система життя ще не був здійснений ніде у світі. Як ідеологічна, етична й культурна система вартостей він почав вже відроджувати народи. Але націоналізмом не був ні нацизм, що був націонал-соціалізмом, ані фаннізм, який — хоча у принципі довгий час відмежовував себе від расизму, але монопартійним тоталітаризмом і нехтуванням соціального аспекту та імперіялізмом до категорії націоналістичної ідеології й системи не належить. Націоналізм — це антиімперіялізм, антишовінізм, антирасизм, антиколоніялізм. Він респектує право кожної нації на її державність в етнографічних кордонах. Світ від рабства врятує визвольний націоналізм, що є одночасно народовладдям. Чи не є дивним соціологічним явищем, що зпоміж 145 суверенних держав на землі лише коло 30 мають демократичний лад? А комуністичний тоталітаризм і колоніялізм опановує все більшу кількість країн світу! Незалежність націй і здійснені права людини, богоподібної істоти, суверенітет націй і народовладдя в них зможе в нашій епосі врятувати лише визвольний націоналізм, якому притаманні героїчний гуманізм, духово-органічна солідарність усіх верств нації, усіх членів нації, як братів і сестер єдиної матері — спільної батьківщини, і релігійні елементи, що є притаманні кожному визвольному націоналізмові, який виростає з традицій нації.

РЕЛІГІЙНО-НАЦІОНАЛЬНЕ ПІДЛОЖЖЯ КУЛЬТУРИ

Як пише український історіософ — в'язень большевицьких концтаборів — Валентин Мороз і як вчить нас історія людства — усі величні культури мали релігійно-національне підложжя. Без національних культур немає національних геніїв. Немає світових геніїв, якщо вони не є національними, якщо вони не виростили з тисячолітнього духового підложжя власних націй. Немає світової культури, якщо не існували б національні культури, які складаються на світову, універсальну культуру! Імперіялісти й колоніялісти, зокрема большевицького типу, доконують злочин супроти світової

культури, якщо намагаються денаціоналізувати й асимілювати народи.

Денаціоналізація це дегероїзація життя, денаціоналізація це обезкультурнення життя людини; дехристиянізація це варваризація життя, як це засвідчує большевицька система від десятиріч у сучасній російській імперії, тюрмі народів і людей.

Немає й бути не може советського народу, є тільки український, грузинський, білоруський, литовський лотиський, естонський, азербайджанський, туркестанський, північнокавказький, вірменський, російський, татарський, сибірські народи й інші народи в російській імперії!

Намагання творити советський народ це означає знищити національні культури й їхнє підложжя — тисячолітні чи столітні їх релігійно-національні елементи. Позбавити народи їхніх питомених духових коренів означає зничиння обичаїв, моралі, поворот до варварських часів історії.

КОМУНІЗМ — НАЙБІЛЬША РЕАКЦІЯ В РОЗВИТКУ ЛЮДСТВА

Большевізм, як синтеза російського імперіялізму й комунізму, тобто ленінізм, якого інтегральним суттєвим компонентом є марксизм, комунізм — це не прогрес в історії народів і людей, а реакція, регрес, поворот до „моралі” й „культури” джунглів!

Ленін і Маркс це найбільші злочинці в історії людства! Їх учнем був масовий народовбивець Сталін. Хоча большевізм, комунізм, марксизм встелили горами трупів 60 мільйонів помордованих в большевицькій імперії впродовж 60 років людей, зокрема членів поневолених націй, свій шлях в історії, — за ці ідеї стоїть у вільному світі певна частина громадськості, в тому молоді.

Причина не лише у забріханій пропаганді Москви про т. зв. досягнення комунізму, але передусім у тому, що

а) демолібералізм Окциденту ставить в центрі вартостей гедоністичне добро одиниці й матеріальний добробут — де факто як самоціль,

б) офіційне християнство Ватикану й Світової Ради Церков в етичному й світоглядному відношенні фактично відреклося вартостей, які

зробили християнство переможним і безприкладним явищем революційного характеру в історії людства. Найбільше революційною подією в історії людства було народження Богочоловіка. З-поміж 31 перших папів 29 загинуло мученицькою смертю: св. Петро ані св. Павло не пертракували з переслідувачами Христа — Неронами і Діоклеціанами, як це чинили „модерні“ Кассаролі за директивами недавнього папи. Тільки мучеництво дає силу кожній релігії й її перемогу. Патріярх УКЦ Йосиф Сліпий, кард. Міндсенті, о. Василь Романюк, ієрархи литовської й інших переслідуваних Церков це є альтернатива правдивої Христової Церкви до її офіційної західньої імітації! Чим більше кріпшає гедонізм у житті одиниць, тим більше сучасна „модерна“ Церква полегшує суворість вимог до її вірних, що є великою помилкою! Суттю релігійного пережиття є самовідречення й самопосвята, простота, суворість обичаїв! Манастирі й ченці це доказ сили релігії й Церкви!

Катакомбні Церкви це є справжнє християнство, а доказом упадку це коляборація Світової Ради Церков і Ватикану з режимовими „Церквами“ Пімена, чи з призначеними безбожницьким режимом ієрархами, більше того — з самими ж таки комуністичними Неронами й народовбивниками. Екуменізм з Катакомбними Церквами, але не екуменізм з режимовою „Церквою“ коляборанта з безбожницьким режимом т. зв. патріярха Пімена. Героїчне й мученицьке християнство, а не капітулянське перед воюючим безбожництвом!

в) Офіційний Захід знехтував національну, патріотичну ідею. Нація не є в осередку уваги як найвища суспільна якість і органічна спільнота на землі, але одиниця з її егоїзмом. Національний героїзм не є предметом захоплення й наслідування як ідеал для молоді, але культ золотого тельця! Знехтування героїчної концепції життя для Батьківщини, для нації — основна причина духового й морального занепаду Окциденту.

ОКЦИДЕНТ ЗРАДИВ СВОЇ ВАРТОСТІ Й ІДЕАЛИ

Ліпше бути червоним, як померлим, девіза декансу гедоністів офіційного Окциденту! Тому, що офіційний Захід потоптав героїку життя

в захист ідеї нації, велика частина молоді втратила ідеал життя на землі, бо шлях до Бога йде через націю, через Батьківщину! Батьківщина не є там, де є добре, але там є добре, де є Батьківщина! Окцидент втратив свою атракційну силу, коли зрікся своїх великих ідеалів, свого післанництва, віри у велич своєї культури, віри в себе самого, а велика частина його еліти почала вірити у переважливість деканських ідей руїни й зниження: діалектичного й історичного матеріалізму, марксизму, комунізму, ленінізму, нового пророка Орієнту — Мао! Середньовіччя, що було величною сторінкою в історії героїки й культурної творчості Окциденту, спертій на національно-релігійних первнях, осталося „темним“ середньовіччям, хоча в той час проквітала героїка життя і неблес облідж!

Офіційний Захід своїм демолібералізмом, культом егоїзму одиниці, що є антихристиянською, є антинаціональною категорією, спричинився до ідейної демобілізації й деморалізації молодого покоління. Ніякі дослідчі інститути й студії у пошуках за причиною деморалізації й комунізації частини молоді не знайдуть її, бо шукають не там, де необхідно: націю знехтовано, героїку життя для неї, героїчний гуманізм і героїчне християнство. Треба вірити в щось, треба знати за що вмирати й ради чого жити! Під окупантською шибеницею сказав один український герой: „Я знаю, що мене жде й смерти не боюся! Я жалію тільки, що не зможу вже більше працювати для моєї Вітчизни-України”.

Доки не буде етичної, ідейної, світоглядкової, релігійної, духової революції вартостей на Заході, ідейна перемога над діалектичним і історичним матеріалізмом — проблематична!

Комунізм не переміг в ні одній поневоленій країні за поміччю власних ідей і гасел, але виключно завдяки зловживанню національно-і соціально-визвольних ідей з арсеналу визвольного націоналізму. Ще сьогодні імперіалізм російський, що його знаряддям є комунізм, у т. зв. ідеологічну війну включає національно-визвольний комплекс для обману, а в соціально-політичний комплекс пропагандивно — не колективізацію, але передання селянам на приватну власність землі! Щойно після досягнення влади облудою й обманом комунізм, як

ДО 35-ЛІТТЯ АБН

ЗАЯВА РОБІТНИКА ІВАНА РЕБРИКА

„СВОБОДУ І НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УСІМ ПОНЕВОЛЕНИМ НАРОДАМ В ССРСР“!

Заява українського політичного в'язня Богдана Ребрика до Президії Верх. Совєта ССРСР. Він, робітник, засуджений 1970 р. на 7 років позбавлення волі і три роки заслання за національні переконання.

... За чесне виконання свого громадського обов'язку, за любов до свого народу, його культури, традицій, мови й літератури мене засудили на 7 років позбавлення волі в таборі особливо суворого режиму і на три роки заслання. Це беззаконня вчинив наді мною Івано-Франківський обласний суд від імени українського народу і нібито в його інтересах.

Пане Голово, цією заявою я не прошу Вас про допомогу і не апелюю до гуманності органів совєтської влади. Ні. Людиноненависництво, беззаконність, брехня і свавалія покладені в саму основу очоленого Вами режиму. Просити Вас про допомогу та справедливість було би пониженням моєї людської гідності і честі...

Жорстокі, нелюдські умови ув'язнення інакшедумаючих у Ваших концтаборах сьогодні не викликають сумнівів у кого-будь на світі. Тут я хочу торкнутися питання психічного цюкування інакшедумаючих у совєтській режимовій пресі, радіо і телебаченню, і вказати на його результати, які віддзеркалюються і серед самих інакшедумаючих. Звертаюся з цими питаннями до Вас, як до людини, яка несе пряму відповідальність за злочинні дії пропагандивного апарату у партії і за всі наслідки, що з цього випливають.

.....
форма імперіялізму й колоніялізму того чи іншого центру — Москви, чи Пекіну, — большевизм силою у морі крові забирає землю селянам і заводить насильно колективізацію, обезвласнення селян, як це мало місце 45 років тому, наприклад, в Україні чи Білорусії, а з національного погляду перетворює країни в колонії Москви, як, наприклад, Литву, Білорусію, Грузію, Мадярщину, Польщу чи Латвію, Україну!

(Продовження буде)

Під час перевезення з табору під опіку Івано-Франківського КГБ для так званої профілактики мозку, в червні-липні 1977 року, я мав щастя на власній спині відчутти практичну сторону психічного тиску. Ось тільки деякі факти: 29. VI. 1977, після приїзду до Харківської тюрми, відповідальні працівники всіляко понижували мене за те, що я розмовляв з ними рідною українською мовою. А за відмову зняти і віддати нагрудний хрестик вилаяли мене відступником, ворогом і українським буржуазним націоналістом і т. п. На мій протест закінчити знущання, дижурний офіцер (військове звання майора) відповів, що таких ренегатів, як я, треба ліквідувати і що це швидко буде зроблене. Далше пішла вулична лайка на всіх дисидентів і на їхнього захисника президента ЗСА Картера. Ось тільки, одна, найбільш ,невинна' фраза майора: „Вас усіх, разом з президентом Картером, треба ,опедарастить' (!) і ми (!) це зробимо” ...

Після того на мене нацькували двох гомосексуалістів-розбійників з метою знасилувати мене, — і тільки щасливий випадок запобіг цьому злочинові.

7. VII. 1977 у Львівській тюрмі дижурний офіцер (старший лейтенант) особисто побив мене за те, що я захищав мої християнські переконання і відмовився зняти нагрудний хрест. А після побиття вкинули мене в карцер, і спеціально вилили на цементову підлогу камери декілька відер води і сказали, щоб я просив Бога її висушити (!). Проти всіх тих фактів сваволі я зробив відповідні скарги і я навіть одержав відповідь, мовляв ,факти не потверджені' (!).

Пане Голово! Ці кричучі факти сваволі є прямим доказом того, що так званий совєтський народ або не знає дійсного становища справ у країні, або політичний і економічний камуфляж у країні досягнув дивовижного масштабу. А на чесних, сміливих і добрих людей, людей мудрих, з тверезими поглядами на життя і на тих, які мають свої погляди і переконання — всіма інформаційними каналами зводяться наклепи, знеславлюється добре ім'я й орга-

нізується всякого роду заплановані кампанії цькування...

У країні, де тільки за свої переконання і дійсні потреби думати... протягом всього 60-річчя існування режиму, знищено мільйони (!) людей. І все це зроблено нібито в інтересах народу, і — що найбільш небезпечно — в імені всього народу. Доволі, панове! Не спекулюйте на довірі народу і не прикривайтеся його іменем! Зрозумійте — злочини все будуть злочинами, незалежно на якій висоті Ви проводили Ваші ганебні вчинки. Народ давно зрозумів Ваше дійсне обличчя і мовчить тільки задля багнетів і величезного апарату придушення.

Етап диктатур і тоталітарних режимів закінчився. Країна чекає серйозних політичних і економічних реформ, країна давиться від репресій і чекає свободи. І чим скоріше це буде зроблено, тим краще для Вас. Пане Голово, у відомому виступі голова КГБ ССРСР, Андропов, безпardonно заявив, що дисиденти в ССРСР

— це наклепники і тому втікають перед відкритим виступом перед радянським народом зі своїми поглядами... і т. п.

Це заставило мене звернутися до Вас з цією заявою і на цілий світ заявити: я, як громадянин вимагаю дати свободу і незалежність усім поневоленим народам ССРСР, а як українець — моєму українському народові в першу чергу, бо в боротьбі проти комуністичного колоніалізму і світового комунізму мій народ зазнав найбільш жертви і продовжує їх нести і боротися сьогодні. Ці переконання й ідеали я готовий боронити перед найбільшою аудиторією народу, в тому числі і радянського й я твердо переконаний, що Вам, панове, це на добре не вийде. Зробіть мені прислугу, киньте мене на поталу народу. Буду Вам дуже вдячний. Успіхів і здорового глузду Вам, народні слуги!

Політв'язень
Богдан Ребрик

В. Гут Кульчицький

ПРО АХІЛЕВІ П'ЯТУ, РИМСЬКУ МУДРІСТЬ, СИЗИФОВУ ПРАЦЮ ТА ІСТОРИЧНУ МІСЦЮ АБН

Здається, жадна мова не може обійтися без тропів і фігур. Вони ж бо допомагають людині висловлювати точніше чи більш повно те, про що вона думає чи що вона відчуває. От візьмім такий вислів як „Ахілева п'ята”. Словники пояснюють: „Ахілева п'ята — вразливе, слабе місце...” Та коли кажеється: поневолені народи є Ахілевою п'ятою Москви, то чи це є те саме що: поневолені народи є вразливим, слабим місцем Москви? Безперечно, що ні. Бо ж Москва може мати багато вразливих місць, але Ахілеву п'яту може мати тільки одну.

Від чого пішла „Ахілева п'ята”?

В „Іліяді” старого Гомера між грецьким військом, яке облягало Трою, був майже незнищимий воїн Ахіль. Єдиним місцем, через яке можна було його вбити, була п'ята. А це тому, бо його мати, морська німфа Тетіда, занурюючи дитину в чарівні води Стиску, тримала його за п'яту, от п'ята й залишилася смертельною, незахороненою чарами. Отже, коли говориться про чиюсь Ахілеву п'яту, то мається

на думці не просто вразливе місце, але таке вразливе місце, яке одинок може того когось привести до упадку. Тим самим, коли говориться про поневолені народи як Ахілеві п'яту Москви, то висловлюється переконання, що вони є тим одиноким смертельно вразливим місцем, через яке розвал московської імперії можна досягнути.

Ахілева п'ята Москви?

„Сварка на Кавказі віддзеркалює советську етнічну мозаїку” — такий наголовок дав Крег Р. Вітні своєму репортажу з Москви про виступ абхазців проти грузиніфікації („Нью-Йорк Таймс”, 26. 6. 1978).

Абхазці — це маленький старинний нарід абхазо-адігейської групи. Абхазія адміністративно входить до складу Грузинської ССР, як автономна республіка. І от пише К. Р. Вітні, що вже в 1977 р. 130 абхазьких інтелектуалів були ніби вислани в Москву до Верховного Совета скаргу, що грузини йдуть на абхазьку

землю, планують асхацькі бесурси, заводять у школах грузинську мову.

А цього року асхацькі зродили вже демонстрацію у своїй столиці Сухумі і домагалися, щоб їхню автономну республіку було відділено від грузинської і приділено до російської.

Москві вислали до Сухумі „старшого брата“ Івана В. Капітанова, члена Секретаріату Центрального Комітету, щоб він заспокоює розбурханих нащепів. І він грузинів налякав своєю логікою та телеграм, індивідуальних і колективних, які приходили до Верховного Совету з вимогою сепесії, асхацьким же дав лекцію про те, „що суперечки й різні погляди існують навіть серед членів однієї родини“. А за кілька тижнів асхацькі дістали з Москви цукерку у сумі 750 мільйонів рублів на „розвиток економіки і культурі Асхацької Автономної ССР“.

Від себе К. Р. Вітні в одному місці коментує:

„Цей незвичайний епізод вказує, що проблема національності у надривчійно різноманітному Советському Союзі є далеко більш складною, ніж загальне уявлення на Заході зростаючого обурення меншостей проти російської домінації.“ В дурному ж місці він оцінює „схематичність“ уточнює, кажучи: „Джерело обурення асхацьців проти чисельніших грузинських есхців є очевидно майже таке давнє, як нарікання грузинів на росіян, і воно ілюструє складиність проблеми національності у Советському Союзі.“

Чи можна з американським кореспондентом не погодитися? І чи цей епізод не ставить під сумнів сили і спроможності поневоленних Москвою народів? І чи не показує він наглядно, як то Москва може застосовувати і фактично такі застосовує, коли тільки на це заходять потреба, дівизу старинних римлян:

Діти і нації?

К. Р. Вітні у згадуваному вище репортажі відготовує також виступи грузинів в обороні їхньої мови. Він пише:

„Грузини самі б'ються часто шалено лики на росіян за їхню домінацію. От 14-го квітня (1978 р.) біля п'ять тисяч їх демонструвало на вулицях Тбілісі, їхньої столиці, проти пляну усунення грузинської мови як офіційної мови держави.“

Він, однак, не шукає причинового зв'язку між цією демонстрацією грузинів і демонстрацією асхацьців за прилучення до Російської ФССР. А підозріння мимоволі закрадається, чи в демонстрації асхацьців не вмочали своїх пальців москалі? Чи не хотіли вони в той спосіб покарати грузинів і дати їм пересторогу на майбутнє, щоб дужче не шарпалися?

Та котре і безперемонне, а часто дужче дискретне, застосовування дівизу старинних римлян дає змогу росіянам панувати над дрітими народами не тільки в офіційних межах ССР, де вони щойно будуть меншістю, але і в цілій суцільній імперії, де вони вже становлять тільки одну третю населення. Бо ж, скажім, Східна Німеччина, Мадярщина або Чехо-Словацьчина, помімо їхнього статусу сателітів, є безсумнівною частинною суцільної російської імперії, незбитим, найбільшш промовистим доказом чого були придрушення московським чоботом свободних відруків у пих країнах у роках 1953, 1956 і 1968-му. А причина та ж сама, що і з народами у межах офіційного ССР.

Як же то трагічно перевернується із вище згадуваним репортажем про сварку асхацьців із грузинами стаття про мадарську (уторську) меншість у Румунії. „Румунія придрушує протест мадарської меншости“, — інформує Майкл Дубоє наголовком своєї статті читаць англійського тижневика „Менчестер Тардіан“. А в тексті, що являється зредуванним чотиригодинного інтерв'ю, яке дав Каролі Кіралі, кол. співробітник през. Чаушеску, а генер-лідер кампанії за права меншостей в Румунії, сам мадар по національності, М. Дубоєві і це дивом дрітими західним журналістам, іде обвинувачення на румунського уряд: за закривання мадарських університетів та шкіл, за придрушення деяких мадарської мови та культурі і за призначування румунів на майже всі пости у містах мадарською більшістю. Але обвинувачення не кінчається мадарською меншістю: „Румунський уряд, — каже К. Кіралі західним журналістам, — на протязі років провадить політику примусової асиміляції всіх меншостей, не тільки мадарів, але також німців, сербів і других.“ (Отже і українців. — Ред.)

І чи ж не криється тут відповідь на питання, чому в часі придрушення мадарського пов-

стання Румунія сиділа тихо? І чи можна сумніватися в тому, що володарі Кремля можуть розчислити на повну співпрацю Мадярщини, якщо б їм було потрібно повністю прибрати до своїх рук Румунію? А все це разом породжує питання, чи не є це

Сизифова праця

всі оці намагання, всі зусилля, щоб поневолені народи оформити в один монолітний фронт проти Москви? Питання, в першу чергу, стоюється АБН, бо інші подібні організації або давно перестали існувати, або щойно ставлять свої перші кроки. АБН же має за собою вже тридцять п'ять літ великих зусиль. І все ж, як показують вкотре подані епізоди, поневолені народи далі самі між собою сваряться.

„Сизифова праця, — пояснюють словники, — це трудна, безхосенна робота.” І знов же оці пояснювальні слова не відтворюють повністю того значення, яке міститься в оригінальному понятті. Бо коли боги, караючи Сизифа, призначили йому викочувати камінь на гору, а той камінь завжди виховзується з рук і скочується вниз до підніжжя гори, то тут наголос є не на трудності чи хосенності роботи, але на неможливості її довершити. І дійсно, коли взяти до уваги всі оці територіяльні суперечки між народами, які АБН старається зцементувати у єдиний фронт, всі їхні упередження, претенсії, кривди, озлоблення, які століттями наростали між ними і в багатьох випадках ще далі культивуються, то дійсно робота АБН виглядає на Сизифову, якої остаточно мета, досягнення цієї мети є поза межами можливості.

Та тут виступає на поле бою віра. Віра у правильність ідеї, віра у слушність задуму, віра у можливість зробити поневолені народи дійсно Ахілевою п'ятою Москви. І віра в те, що

Історична місія АБН

є, якраз із цієї маси більших і менших народів, розсварених, розбитих, засліплених у своїй ненависті до сусіда справа чи зліва, — створити могутню об'єднану силу, яка перемінила б до теперішнього основне джерело сили Москви у її слабкість.

І якраз на цьому полі розіграється зараз найважливіший бій між Києвом і Москвою.

Богдан Лівчак

СПОГАД

Все на світі минає, десятки літ вже за нами, нічого вже не вернеться, хіба спогади гейби на фільмовій стрічці перед нашими очима з'являються. І ми бачимо ті події, які збувалися на наших очах, може й були живими їх співучасниками, чи які вбилися у нашу пам'ять, а ми про них тільки чули або читали.

Зараз хочемо поділитися такими спогадами, пов'язаними з дією ОУН у 1930-х роках. Для мене то був час ще на шкільній лавці і зараз по закінченні гімназії.

Вже у вищих класах гімназії, як і по других містах Галичини, так і у нас, в Самборі, існувало Юнацтво ОУН, де була заангажована більшість гімназійних учнів. Вже в ті роки нам, юнакам, було відомо з преси при нагоді судових політичних процесів, що ОУН, як цілість, очолює голова ПУН полк. Євген Коновалець, який, з огляду на безпеку, є поза рідними землями. Це використовували дуже часто противники ОУН, мовляв, сам сидить десь там, у безпечній місці, а недосвічену молодь висилає на небезпеку...

З тих судових політичних процесів ми знали, що крім закордонного проводу ОУН, є ще краєвий провід ОУН, але він законспірований, про нього ніхто не знає, крім тих кількох членів, які творять Краєву Екзекутиву ОУН.

Не раз роздумував над тим, хто то є ця Краєва Екзекутива, хто є краєвий провідник ОУН? Та все так і кінчилося на міркуваннях і здогадах. Не менше задумувались над тим наші вороги, щоб викрити цю Краєву Екзекутиву і її провідника.

Знаємо, що ОУН від заснування в 1929 р. почала дошкулювати польським зайдам. У 1934 р. рознеслася вістка, що ОУН виконала присуд смерті на польського міністра Б. Перацко. Почалися арешти, слідства і врешті суд над здогадними виконавцями того атентату, хоча самого атентатчика не зловлено.

Відбулися два процеси: один у Варшаві, другий у Львові, як продовження варшавського. На тих процесах виявилось, що провідником Краєвої Екзекутиви ОУН є Степан Бандера, який цілком відверто до цього признався під час процесу, хоча до процесу він мовчав.

По тих процесах і у зв'язку з процесами багато націоналістів були запроторені до польських тюрем, а ще більше до Берези Картузької. Студентський Академічний Дім у Львові був зачинений. Студентське організоване життя послабло. В 1935 р. приїхав я до Львова на студії, — то був час найбільшого застою в організованому житті українського студентства на терені Львова, а також і в Краю.

При кінці 1936 р. ті, ще на волі існуючі, студентські чинники скликали Студентський Конгрес, щоб відновити Студентську Репрезентацію. Годиться хоч вкоротці згадати про той Студентський Конгрес. Напевно не одному з читачів буде все незрозуміле, але така була дійсність під окупацією Польщі. Студентська Репрезентація і Союз Українських Студентських Організацій під Польщею були нелегальні. Польща не хотіла їх затвердити. Тому З'їзд Конгрес відбувався цілком нелегально, хіба під фірмою Студентського Т-ва „Рідна Школа” ім. Петра Могили. Не можна було влаштувати прилюдного з'їзду так, як зараз такі Конгреси відбуваються — в залах американських університетів, включно із бенкетами і забавами.

Конгрес тривав від початку до кінця без жад-

ної перерви. Йшлося про те, щоб великий рух не звернув уваги польської поліції. Конгрес тривав 24 години. Усі записувані протоколи, що якийсь час призначені до цього студенти виносили поза мури будинку, де Конгрес відбувався.

Кульмінаційною точкою нарад було оваційне проголошення привіту для Краєвого Провідника ОУН Степана Бандери від Студентського Конгресу.

Як молодий студент, я тоді ще не мав змоги хоча б побачити Друга Провідника. Зате судила мені доля знати, а властиво разом вчитися із майбутньою дружиною Степана Бандери, з тодішньою студенткою Львівської Політехніки (агрономія) з панною Славцею Опарівською.

Провідника Ст. Бандеру побачив я щойно у Кракові пізньою осінню 1939 р. вже тоді, як це висловився Гриць Зозуля, коли „Польща заснула”.

Немає в живих їх вже обох. Лютий московський кат знищив Степана Бандеру. Відійшла у вічність і його вірна дружина пані Славця, знеможена життєвими трудами бурхливого шляху.

*****

Юрій Тис-Крохмалюк

У ПІДГОТОВІ ДО ЗУДАРУ

В останніх часах відбулись деякі зміни у змісті численних популярних і фахових журналів на Заході, а навіть і в поточній пресі. Довідуємося про нові типи зброї; для ширших кіл читачів, які нерадо читають, появляються ілюстрації, на яких бачимо дії нових ракет тактичного засягу, говориться відверто про небезпеку Третьої світової війни, не як передше закрито, тобто так, щоб читач не здогадався, хто є тим ворогом, а цілком ясно: війну спровокує ССРСР!

У фахових, доступних усім, журналах знаходимо уже поважні статті, сперті на наукових працях, на історичних подіях і на аналізі політичних подій у світі, часто визначних спеціалістів мілітарних ділянок. Сьогодні звертається велику увагу на воєнні події історичного значення не тільки з-перед тридцяти чи п'ятдесяти років, а й ті, що відбувалися перед сотнями років. Це треба запам'ятати, бо у нас до різних

негацій минулого прилучилися уже події з років Другої світової війни і пізніші, мовляв, це старі речі, на які нині уже ніхто не звертає уваги. Таке наставлення питоменне часто молодим людям, які оправдують такими аргументами своє незнання і „рятують” себе подібними зазнайствами.

В американських військових журналах знаходимо, приміром, аналізи мілітарних подій з-перед двісті років. Ми ж можемо пропонувати, щоб наша молодь ознайомилася з тактикою УПА та Визвольних воєн, бо не тільки там буде будуватися Україна українськими людьми в Краю, але й еміграцією. Чи думаєте, шановні читачі, що величезне значення розголосу обох дисидентів-жидів Шаранського і Гінсбурга у світі, це заслуга тільки жидів з Ізраїля, а не з Америки? Чи не американські жиди впливають на те, що у своїй тактиці їм потрібно концен-

трувати увагу світу на жидівських дисидентах, а не розводнювати свої зусилля і гроші, при-міром, українськими в'язнями?

Прийде час, а можливо, що він недалекий, коли і для нас наспіє конечність поцікавитися в інтересі України тими ділянками, на які уже сьогодні різні держави світу витрачають більйони. Так звана Жовтнева війна 1973-го року на Середньому Сході є нині предметом цікавих і навіть вирішальних дослідів. Це була остання війна панцерних з'єднань, у якій застосовано найбільш новочасну зброю, нові стратегічні концепції і нову тактику при дії найновіших ракет, які самочинно скеровують набій до наміченої їм мети. Висновки з цієї війни є не тільки політичні, але і технологічні: які типи танків слід продукувати, які оборонні засоби існують проти автоматичних ракет і, врешті, чи теоретичні висновки є згідні з розвитком мілітарної тактики, яку має застосувати на майбутнє?

Дальшою темою студій історії воєн, а зокрібно 1973, є рухливість військ у різних ситуаціях, сили вогню кожного вояка, артилерії і летунства, врешті технологічні процеси продукції зброї. Так зібрані вістки, з додатком вислідів розвідки, повинні вказати на час, потрібний противникові для здійснення мілітарних плянів, а саме: для продукції нової зброї, нових калібрів амуніції, швидкості автоматичних вистрілів.

Тактична доктрина і якість зброї є двома нерозривними складниками, від яких залежить успіх битви. Маючи, однак, успішну доктрину, можна нині програти бій, але виграти війну, що в давніших часах було неможливе. Від зброї, врешті, залежить моральна постава вояка, його певність себе, мужність і витривалість.

З історії воєн можемо пізнати, що якість зброї вирішує питання, чи війна може бути блискавична чи довготривала. Багато інших чинників вирішує досвід минулого. Ця „професорська” теза може виглядати дивною, а все ж таки не дарма мілітарна історія нині належить до важливих чинників у науці про війну. Але перейдім до прикладів.

Гітлер вирішив піти війною на ССРСР тоді, коли побачив, що Москва готується до війни: почала фінляндську війну, щоб забезпечити

собі вигіднішу позицію біля Ленінграду та щоб збройно забезпечити західню північ імперії. Далі на чергу прийшли вимоги окупувати Балтицькі держави, Молдавію і Буковину. Москва мала пляни використати воєнну ситуацію, щоб захопити впливи у Болгарії та Туреччині. Це все насторожило Гітлера, і він заплянував і проти ССРСР успішну доти стратегію „бліцкригу” („бліцкриг” — нині офіційна назва у мілітарній літературі). Плянування війни Гітлер вирішував на підставі вислідів розвідки про сили большевиків, яка не дала правдивих станив у різних родах зброї, та в якості советського війська. Гітлер вірив, що усі збройні большевицькі сили знаходяться по західній стороні Уралу. Він сперечався з генералами, які остерігали його перед ознаками потужности советських збройних сил, а головне перед простором, який не дається так легко опанувати. Але Гітлер вірив у своє щастя, заплянувавши, що до кінця року розіб'є Советський Союз, захопить Москву і переможно закінчить війну. Перед його уявою стояв геній Наполеона, який дійшов до Москви в короткому часі — велике досягнення з тогочасною зброєю і тогочасними засобами комунікації.

Сталін не вірив, що Гітлер так скоро зачне війну. Тому советські пляновики, згідно з наказами Сталіна, не поспішали з вчасним виконанням заплянованих мілітарних будов і фортифікацій. Така помилкова калькуляція довела до того, що летовища для нового типу літака не були готові, а старі не мали відповідних розмірів. Тому сотні і тисячі літаків мусіли стояти один біля одного на існуючих летовищах, тим самим стали легкою жертвою німецьких налетів.

Перші успіхи довели Гітлера і його найближче оточення до легковаження ворога. Але уже після кількох тижнів Гітлер переконався, що мимо мільйонів полонених, мимо численних боєвих успіхів, спротив Москви потужніє і пляни здобути Москву ще перед зимою чи довести до капітуляції ССРСР не здійсняться. І вже тоді, коли з приходом зими 1941-го року, до якої німці не були готові ні зброєю, ні одягами, ні моторами і танками перед втратами вояків, не захищених від морозу, замерзання моторів (через невідповідну оливу) — Гітлер сказав на

одній з воєнних нарад, що якби знав справжню ситуацію, то не починав би війни!

Зате оошовієвські вивчили досконало несподівані для противника офензивні акції. Коли Гітлер думав, що Сталін не має ні однієї дивізії — совоєтським штабам, розвідавши, що Японія не має змоги напасти на ССРСР, стягнув десятки вишколених дивізій з Далекого Сходу, які несподівано вдарили по втомлених до краю німецьких дивізіях. У 1944 році фронт спинився біля Бродів. Це був відвічний шлях вирішальних воєнних походів із сходу на захід і навпаки. Історія дає багато матеріалу для стратегії і тактики наступу чи відступу на лінії Збараж-Броди-Львів. Історичний досвід використали большевики, але не знали його зарозумілі німці. Туди йшли відділи Хмельницького і Мазепа, офензиви Першої і Другої світових воєн. Большевики не скривалися з концентрацією військ на східньому фронті 1944-го року. В червні того року большевицька офензива відкинула німців з Білорусі і з північних земель, а коли німці повірили, що саме там є центр офензиви і перегрупували свої війська, большевики вдарили потужними силами шляхом відвічних воєн на осі Тернопіль-Броди-Львів. Коли німецький фронт опинився у розгоні відвороту на лінії Ряшева і Висли, Українська Дивізія ще готувалась до прориву з оточення, стримуючи совоєтський наступ на Львів. І коли українські частини маршували, пробившись з оточення на Самбір, новий німецький шеф штабу східнього фронту Гудеріан (колишній командир панцерних з'єднань Німеччини і творець стратегії панцерної війни) стверджував, що німецький фронт котиться у хаосі і безладі розбитих частин на Вислу і далі, та що в липневій совоєтській офензиві німці втратили 25 дивізій.

Совети сьогодні вчать стратегії у воєнних школах на базі історичній.

Тому, що нині мілітарні справи підлягають державній політиці, було б доцільно, щоб на еміграції ті наші люди, які вивчають політичні питання, були ознайомлені з військовими справами, хоч вони самі можуть бути вповні цивільними людьми.

Якщо б ми в роках Української Революції 1917-го року і пізніше розумілися на військових справах, не було б парадоксальної ситуації, коли українська влада — УНР — в час насту-

пу совоєтських військ готувалася розпустити військові з'єднання, бо вони були небезпечні для соціалістичної доктрини членів уряду.

Недостача хай і примітивного знання військових справ дозволяє повторяти помилки минулого. Незнання історичної бази сприяє безборонності нації і неприготованості до перемоги над ворогом. Бувало колись, що наші предки, розбивши ворога, починали чухати голови і питати та радити: і що далі?..

ВІДЗНАЧЕННЯ АКТУ 30 ЧЕРВНЯ 1941 р. В АСТОРІЇ

Заходом Організацій Українського Визвольного Фронту в Асторії, Н. Й.: 35-го Від. ООЧСУ, ОУЖ-ОЧСУ та Осередку СУМА 30 червня 1978 р. увечорі в домі СУМА відзначено 37-му річницю Проголошення Віднови Української Держави Актом 30 червня 1941 р. у Львові. Святочні сходи́ни відкрив д-р Ол. Соколишин, голова 35 Від., привітанням присутніх й запрошенням о. пароха Христофора Войтини, ЧСВВ, до проведення молитви. Сам Акт відчитала голова ОЖ-ОЧСУ п-і проф. Марія Нестерчук, а святкове слово, змістовне й навіязане до сучасних подій в Україні з оборонними акціями української культури, мови і традиції Нескореними виголосив ред. Ігор Дябога, голова Осередку СУМА в Асторії ім. Мих. Сороки.

У мистецькій частині виступило тріо бандуристів Осер. СУМА: Стефанія Доляк, Мирон Бурик і Ярослав Доляк. Декорації оформив Петро Бурик, секретар 35 Від. ООЧСУ. Присутніх привітав о. парох Христофор Войтина, ЧСВВ, та побажав успіхів у їх національній праці для добра України. Сходи́ни закінчились словом подяки за участь культ-освітнього реф. Від. ООЧСУ Васи́ля Наума та відспіванням „Не пора”.

Не зважаючи на належний розголос сходи́н парохом у церкві, летючками й телефонами, не прибуло бажаної кількості членства і громадянства. Ми все нарікаємо, що на 22 січня є дуже холодно, а на 30 червня дуже гарячо. Але серед інших націй такої байдужості не видно. Берім приклад від інших, рабіна Кагане чи хорватів. Пам'ятаймо і обороняймо Україну, то-го вимагають від нас жертви Акту 30 червня!

**Д-р Ол. Соколишин, голова 35 Відділу
ООЧСУ в Асторії**

Д-р Богдан Дзерович

ВІСІМ ЛІТ ЗМАГАНЬ ЗА ЗМІНУ В "ЕНЦИКЛОПЕДІЇ УКРАЇНОЗНАВСТВА"

Згідно з останніми повідомленнями нашої преси, Москва під гаслом творення однотипного совєтського народу здійснює на Україні лінгвіцид української мови, заповнює в'язниці і концентраційні табори новими в'язнями, навіть такими, які борються не за державні права України, а тільки за людські, — за право збереження рідної мови.

„Уряд" УССР посилює акцію ув'язнення українців не за підкладення бомб, а за звичайні протести проти русифікації України.

В той сам час минає вісім літ, як Товариство Українських Правників веде змагання в редактором „Енциклопедії Українознавства" у вільному світі за зміну тези, яка уважає уряд УССР, котрий співпрацює над денационалізацією української нації, за легальний уряд України, а УССР — за правного сукцесора-наступника і пересмника УНР. Так докладно звучить теза в „Енциклопедії Українознавства", так інформує редакція енциклопедії тих, які нею користуються і будуть користуватись, — так передає енциклопедія грядучим поколінням кінцевий вислід наших Визвольних Змагань.

Митрополит Метислав у своїм слові до вірних, відчитанім у церкві на Вербну неділю, пригадує про великий голод на Україні, „до якого 45 років тому свідомо довела ненажерлива Москва, поспішаючи тим злозадумом сточити силу українського народу й довести його до „небуття". Він змалював страшні терпіння народу в тім часі і закликав вірних „не забути невинну кров і готуватись до помсти над ворогами". Тим часом, оспорювана теза в енциклопедії твердить, що в тім часі існувала легальна українська держава — правний наступник-сукцесор УНР, і в той спосіб перекидає навіть той страшний злочин Москви на легальну українську державу, а тим самим на український народ.

Такі і подібні події, наведені тільки для прикладу, виказують наявно нелогічність оспореної тези, а зокрема її відірваності від цілості статті, нічим необгрунтованої абсурдної кінцевої конклюдії, — яка визнає установлену окупантом владу легально-правним пересмцем УНР. Оспорена теза, яка безперечно стосується найважливішого питання в нинішній нашій дійсності, була написана з цілковитим злегковаженням тієї справи за згори випрацьованим пляном: накинути українській еміграції під авторитетом енциклопедії ворожу нам політичну концепцію про легальність влади на Україні і легальну сукцесію українських держав.

Але автори тези перечислили у своїх сподіваннях на авторитет енциклопедії і на безкритичність громадянства. Зараз по появленню тези появились праці д-ра Володимира Лисого, ред. Василя Мудрого, д-ра Валадимира Савчака і інших, доказуючі

неправильність тези. Рівночасно прийшли серйозні застереження зі сторони громадянства. На засіданні комітету, скликаного восени 1970 року д-ром Ворохом для влаштування бенкету з нагоди 70-річчя з дня народження проф. В. Кубійовича і збирання при тій нагоді грошей на енциклопедію, представники товариств звернули увагу д-р. Вороха на шкідливу тезу і просили його зажадати вияснення тієї тези від проф. Кубійовича, зглядно її спростування.

На відповідний лист д-ра Вороха проф. Кубійович відповів, що теза енциклопедії покривається з поглядом більшості правників.

Сконфронтоване з тим твердженням проф. Кубійовича Товариство Українських Правників, щоби дати проф. Кубійовичеві авторитетну і безсумнівну відповідь, — вирішило здійснити в тій справі опит серед українських правників.

У висліді того опиту, який Товариство перевело у травні 1971 року і в якому взяли участь 126 правників, 115 (91.27%) заявилося проти тези, 7 (5.56%) за тезою, а 4 (3.17%) не зайняло становища.

Вислід того опиту подало Товариство до відома проф. Кубійовичеві листом з дня 17 вересня 1972 року. Врешті-решт по гострій з обох сторін переписці проф. Кубійович листом з дня 2 травня 1973 року погодився, щоби Товариство опрацювало свій еляборат у тій справі, підписаний Товариством, а він ще до появи останнього тому енциклопедії, в яким будуть поміщені виправлення помилок енциклопедії, — помістить цей еляборат в найближчій числі „Вістей" НТШ зі Сарселю.

Таке саме зобов'язання дав проф. Кубійович громадянству особисто на зборах в Ньюарку, Н. Дж., в березні 1974 року, а саме на інтерпеляцію присутніх у справі тези він заявив, що справа знаходиться в руках Товариства Укр. Правників і що воно приготує відповідний еляборат, який буде опублікований. („Свобода", ч. 47 з дня 12 березня 1974 року).

Тому, що еляборат мав бути підписаний Товариством, редакційна колегія узгіднила його зі всіма науково працюючими правниками, доповнила їх заввагами і так опрацьований еляборат вислала проф. Кубійовичеві 24 травня 1976 року для поміщення спершу у „Вістях зі Сарселю", а відтак в останньому тому енциклопедії.

Коли від вислання еляборату проф. Кубійовичеві минуло 5 місяців, Товариство дня 10 вересня 1976 р. вислало йому пригадку в тій справі. У відповідь на цю пригадку Товариство одержало коротенького листа з дня 21 вересня 1976 р., в котрім проф. Кубійович обіцяв поступити згідно з домовленням.

Тому, що у виданих в тім часі „Вістях зі Сарсело” не появилася еляборат Товариства і проф. Кубійович не відповів на новий лист Товариства з дня 25 жовтня 1977 р. Товариство видало еляборат друком, щоби в той спосіб довести до відома громадянства і преси, що еляборат Товариства появилася, і тепер перед проф. Кубійовичем лежить обов'язок виконання свого зобов'язання, яке він дав громадянству на зборах в Ньюарку в березні 1974 р.

Еляборат Товариства Українських Правників був прийнятий дуже прихильно українською пресою всіх напрямків (деякі часописи передрукували його в цілості, деякі помістили прихильні відгуки). Президент в екзилі у власнім імені і цілого Державного Центру зложив Товариству щире подяку від українського суспільства за документальну працю українських правників. Окреме признання висловив Товариству заступник Виконного Органу і керівник зовнішньої інформації. Також дуже прихильно оцінив еляборат Товариства директор Укр. Наукового Інституту Гарвардського Університету проф. Прицак.

Маючи на увазі реакцію, викликану еляборатом в українській пресі і в українськiм громадянстві, Товариство ще раз листом з дня 21 травня 1977 р. звернулося до проф. Кубійовича, щоби він виконав своє домовлення з Товариством.

У відповідь на цей лист Товариство одержало від проф. Кубійовича листа з дня 20 червня 1977, в котрім він повідомив Товариство, що він зриває домовлення з Товариством, тому що Товариство без його згоди опублікувало еляборат.

Що за страшна сваволя, і то у справі загальнонаціональній! Тринадцять літ окремі правники, а Товариство Правників вже 8 літ веде змагання за зміну оспореної тези, — тринадцять літ редактор енциклопедії з правдивим цинізмом саботує всі спроби зміни, шукає всіх способів для її вдержання, — хоча по появі еляборату — не появилася ні один голос в обороні хибної тези.

Щоб не викликати закиду в користуванні емоційними, сентиментальними, патріотичними чи іншими мотивами для заперечення тези, — ми оперли наш еляборат виключно на відповідних постановах права, на прийнятій у науці їх інтерпретації, на відповідній у тій справі літературі, на покликаних в елябораті законах, розпорядках, декретах, резолюціях, договорах і на незаперечних історичних фактах. Але й тепер, коли правне становище нашого еляборату було понад всякий сумнів доказане, ми не почули ні одного голосу в обороні тези, — нам не можна оминати морального аспекту цього питання. Нам треба зробити підсумки 58-літнього кривавого володіння тією, на думку енциклопедії, легальною української держави, нам не можна поминути мовчанкою мільйонів і мільйонів жертв тієї держави і не мати на увазі її остаточну мету, а саме: страшним терором забити національну гордість народу і під претекстом створення однотипного „советського народу” — витиснути геть його мову,

а вслід за тим — затерти і національну відрубність нашого народу.

Богдан Ребрик на судовім процесі у 1974 році згадував життєві, жахливі картини голоду 1930-их років на сході України, які стоять перед його очима, і 1940-1950 роки на заході України, коли тисячі невинних людей — дітей, жінок, дідів і бабусь, гнали у сніги Сибіру і викидали з вагонів під голим небом на 40-степневий мороз, на певну смерть — більшість із них залишилися там навіки. Він згадує, як більшість селянського населення західних областей, зокрема гуцули, змушені покинути сьогодні свої родини і рідну землю і їхати на Сибір, Заполярні землі і Далекій Схід у пошуках роботи, а в той же час Україну заселяють мільйонами чужинців. Він дальше твердить, що все це є наслідки колоніальної політики, створити всі умови для того, щоб українець перестав бути українцем. („Свобода” з дня 1 липня 1978 — „В ССРСР судять за національну свідомість, стверджує політв'язень”).

Чи при такій нашій ситуації на рідних землях опорена теза не виглядає на кпини з нашої дійсності?

В. Калиниченко у статті „Україна — колонія Москви”, поміщеній в „Українському Слові” (Париж, 11 червня 1978), пише про самоусвідомлену русифікацію. Він дивується: „Чому так сталося, що в часі найбільшого розквіту української нації українці зрікаються рідного народу з доброї волі, перебирають на себе чуже? Чи може вони не здатні зрозуміти того обману — створення нової історичної спільноти — нації — радянського народу?”

Він сам питає себе: „Але чому їх не оголошують зрадниками батьківщини і не засуджують за статтею 56 к.к.” — І сам собі відповідає: „Ба, зовсім навпаки — такі зазнають поваги і для них відкриваються двері офіційного злітання вгору”...

Ті двері „офіційного злітання вгору” відчиняє таким людям уряд УСССР, отієї, на думку енциклопедії, легальної української держави, правного пересмника-сукцесора УНР. Чи можливе, щоб дійсна Українська Держава позитивно вирізняла тих, котрі зрікаються рідної мови?

Не підлягає сумніву, що наш нарід на Україні, залежний в цілості у своїй марній фізичній екзистенції від державного апарату окупанта, переходить поважну кризу в боротьбі за самозбереження. Але куди більшу моральну кризу переходить політична еміграція у вільному світі, а зокрема її провід у ЗСА, який 13 літ спокійно приглядається до змагання за справу, яка в першу чергу належить до його компетенції, і своєю мовчанкою дає мовчазну згоду на тезу, яка твердить, що влада, накинена окупантом, котра наркотиком ідеологічного дурману затрує наш нарід і витискає вже навіть у нього рідну мову, — є легальною владою України — легальним пересмником УНР.

Яку відповідь дасть наш політичний провід, коли у відзначуванні нами Тижні поневолених народів хтось добре поінформований, покликаючись на наш

найвищий науковий авторитет, „Енциклопедію Українознавства”, заквестіонує наше поневолення. Чи доперва тоді будемо твердити, що це помилка, яку ми не встигли виправити навіть за 13 років?

Порівняймо себе з хорватами: молоді люди у вільному світі ідуть на довгі роки ув'язнення, щоб довести до відома світу поневолення їхнього народу. А ми стараємося легалізувати поневолення нашого народу, — надати йому правну форму і відтак твердо того триматись. . .

Роман Рахманний у статті, поміщеній у „Свободі” з дня 1 липня 1978 під наголовком „Сучасні критерії українського патріотизму”, пише, між іншим, так: „Від проголошення Української Народної Республіки „самостійною ні від кого незалежною державою” (22 січня 1918 року) минуло вже 60 років. Від того державницького „кроку вперед” нікому не вільно робити ні півкроку назад, якщо мова про самовизначення народу. Тому, хто знецінює те рішення українського законодавчого зібрання, хто пропонує замінити його колоніальним статусом Української ССР або „вітчизною соціалізму”, той не український патріот, а речник чужоземної сили. — Енциклопедія зробила „той крок назад”, а тому чи сама можливість такого висновку не порушує повагу енциклопедії, а тим Товариства, яке її редагує”.

Ситуація в тій справі на терені НТШ є дійсно жалюгідна. Тоді, коли правники, члени НТШ, між ними колишні голови Товариства і теперішній голова (який був членом редакційної колегії), засудили тезу і схвалили еляборат, який має її заступити, — редактор енциклопедії, географ, зігнував їх опінію і відмовився виконати домовлення з Товариством Українських Правників, яким він зобов'язався, ще до появи останнього тому енциклопедії (в яким будуть поміщені помилки енциклопедії), помістити еляборат у „Вістях зі Сарселю”, щоб у той спосіб залепнити Товариство, що так, а не інакше буде змінена теза в останньому томі енциклопедії.

Теперішній голова НТШ в Нью-Йорку так, між іншим, відповів 4-го листопада 1970 року на анкетний листок Товариства в справі тези:

„Наука має служити правді. А правдою є, що українську державу знищила чужа, від віків України ворожа держава, настановила в ній своїх проконсулів і обманом намагається доказувати, що український нарід має свою державу. Українська держава була реальністю, а УРСР є обманом. Як тут говорити про наслідство!” — і далі:

„Всі позначки державного ладу і дійсності на Україні потверджують колоніальний, залежний стан УРСР, під чужою окупацією. На тлі відомого світові факту, що Советський Союз є останньою колоніальною імперією, як можна говорити про українську суверенну державність на Україні? Це ані науково, ані політично, а вже напевно дуже шкідливо для України і її визвольних змагань та державницьких стремлень”.

І так, голова одного відділу НТШ каже, що УРСР це легальна держава, правний пересемник УНР, а голова другого відділу, що УРСР це обман; голова одного відділу твердить що теза є „дуже шкідлива для України і її визвольних змагань та державницьких стремлень”, а голова другого відділу старається її за всяку ціну втримати, навіть ціною зривання свого зобов'язання. Чи не є це дійсно жалюгідна ситуація і то на терені такого поважного Товариства?

Природна річ, що у вільному світі на різні проблеми можна особисто мати різні погляди.

Але для опрацювання такої засадничої тези — „гасла число один” — як „Українська Держава”, а саме авторитетного вияснення питання, чи влада накинена окупантом під назвою УРСР є легальною владою, правним пересемцем УНР, треба оперти на широкій колективній опінії, так як це зробило Товариство Українських Правників, які одинокі покликани до вирішення правного питання.

Те гасло „число один” є ніби вступним словом до „Енциклопедії”, бо воно пояснює і виправдує потребу енциклопедії українознавства на еміграції.

Якби ми мали на Україні дійсно українську державу, правного сукцесора УНР, так як це твердить „Енциклопедія Українознавства”, ця держава видала б нашу енциклопедію, маючи до того ліпші можливості: джерела на місці, відповідний штаб учених, котрі виключно над нею працювали б, і відповідні фонди для тієї справи. Але власне тому, що ми української держави не маємо, а енциклопедія на рідних землях чужа і партійна спотворює питання з обсягу українознавства, — існує потреба української енциклопедії у вільному світі. Тому то, якщо документальна праця українських правників на одну третину більша від оспореної фальшивої тези, бо як наукова праця не має прийнятого в енциклопедіях сконденсованого, телеграфічного стилю, — не буде смертельним прогріхом проти правил енциклопедії, якщо цей еляборат з уваги на вагу справи буде поміщений в цілості не тільки у „Вістях зі Сарселю”, але також в останнім томі енциклопедії.

Поміщення еляборату у „Вістях зі Сарселю” мало за завдання сигналізувати зміну тези в останньому томі і дати можливість покликатися на неї ще до появи того тому.

Змагання за зміну тези вело Товариство з повною дискрецією, без розголосу, з повним респектом для авторів тези і редактора енциклопедії, в надії, що теза непомітно буде змінена і що Товариство досягне свою ціль, для якої працювало вісім літ.

Тим часом проф. Кубійович під сумно-смішним претекстом, а саме тому, що Товариство Укр. Правників без його згоди видрукувало свій еляборат, зірвав з ним домовлення. Дійсно знайшов собі, на його думку, поважну причину, щоб зберегти оспорену тезу. Присвоїв собі владу покарати Товариство, так якби це не була загальнонаціональна справа, а його і Товариства особиста.

В. Гаврилюк

НАША СУЧАСНІСТЬ (ЕСЕН)

I.

Ми живемо в масі змученого суспільства, в період його виникнення і мабуть його остаточної стабілізації, суспільства, ожирілого від вигідництва і зникну всього того, що не так давно ще сяяло як ідеали, на які орієнтувалася людська свідомість.

Видається що ідейність та ідеалізм зникають і втрачають свій сенс, а апатія і нудьга захоплюють їх місце — дві руйнівні епідемії нашого задоволеного, заспокоєного, пересиченого суспільства. Залишився тільки оголений сексуальний гін, чи не єдина сатисфакція існування людини на нашій планеті, що оторопіло озирається на велетенський скарб-спадок досвіду, праці, знання і моральної дисципліни того покоління, котре оглядаючися на свій спадок, скромно відходить у вічність, збентежене своїм творчим успіхом.

II.

Що собою уявляє сьогодні авторитет праці і проблема праці, як існувальні передумови, праці, як

*****

Проф. Падох, співробітник енциклопедії, на засіданні Товариства Українських Правників дня 1 жовтня 1977 запропонував припинити дискусію над листом до проф. Кубійовича, а він зі своєї сторони постарався скомунікувати редакційну колегію з проф. Кубійовичем і справу полагодити. Управа Товариства погодилася на його пропозицію, закрила засідання. Але він, хоча від того часу минув майже рік, свого зобов'язання не дотримав і на мій лист з дня 3 квітня 1978 не відповів. Видко, забув про свої слова „як дуже шкідлива є теза для України, для її визвольних змагань і державницьких стремлень” і заакцептував саботаж проф. Кубійовича.

Тому, що справа зміни тези не є справою особистою справою, ані справою самого Товариства Укр. Правників, а справою загальнонаціонального значення, — а я вичерпав всі мої можливості для її зміни, — вважаю за свій обов'язок повідомити громадянство і його провід про мої зусилля та про їх вислід.

Від громадянства, зокрема його політичного проводу буде залежати, чи теза, яка є наругою над нашою трагічною дійсністю, буде передавана в тій формі грядучим поколінням.

При тім мушу зазначити, що в цій справі нема півобороту, нема півкроку назад: узгіднення тези з еляборатом є неможливе, — тут нема компромісу, бо погляди є діаметрально протилежні і взаємно себе виключають. А тому всякі спроби в тім напрямі були б ще більше шкідливими.

Нью-Йорк, вересень 1978 р.

неписаного існувального зобов'язання і суспільного обов'язку в самозрозумілому існувальному процесі?

Що собою уявляє сьогодні людина праці і філософія праці, як категорії соціальної культури, якій людина і людство завдячують так багато позитивного в конкретному і теоретичному розумінні? Чи не видається, що входимо в період дискваліфікації праці? Чи не починаємо знецінювати маєстат праці цинізмом безвідповідального вигідництва, новим, вельми сумнівної вартості „ідеалом” нашої сучасності?

Все це симптоми перверсії в сучасному суспільному середовищі і загальнолюдській масі нашого сучасся, що поволі охоплює усі класи і усі професії. Ця деструктивна перверсія починає все нагальніше деморалізувати ментальність сучасності.

Все помітніше оп'янює нашого сучасника ілюзія насолоди вигідницьких, як остаточна мета нашого життя, — явище вкрай деморалізуюче і розладнююче суспільний лад та індивідуальну відповідальність людини, як зорганізованого члена людського колективу.

Єдиний наш порятунок: повернути назад високий авторитет праці її практиці і її культові.

III.

Терор організованої і плянованої анархії починає діяти все зухваліше в т. зв. вільному світі, або західньому світі.

Це плянована спеціальною стратегією акція, націлена на дезорганізацію тотальну вільного світу і на деструкцію усіх установ праці й адміністрації цього вільного світу.

Державні апаратури цього вільного світу вже сьогодні є під виключною загрозою повного розладу і анархії, якщо їм не вдасться знешкідливити цю брутальну деструктивну силу, що все нахабніше маніфестує себе різними обурливими затіями.

Очевидно, виникає питання: де шукати зародків цієї недуги в сучасному суспільстві вільного світу?

Очевидно, що в нігілізмі психології сучасного університетського педагогічного клану і студентської молоді.

Культ цинізму, який в цих осередках плекається, як своєрідну релігію нашого сучасся, відповідальний за деморалізування академічної молоді. Анархія в мозках професорського персоналу в сучасних університетах у вільному світі відповідальна, в першу чергу, за злочини, що їх виконують зорганізовані анархічні групи, в різних секторах сучасного західнього світу.

Самозрозуміло, виникає питання, чому чогось подібного, бодай покищо, немає по другому боці греб-

лі, в країнах комуністичних режимів, в той час, як організована анархія все напастивіше починає деморалізує і хаотизує західній світ?

IV

Панівним психологічним комплексом нашої сучасності являється **Анархія**.

Вона розладнує все, що було стабілізовано традиціями століть. Ми ступаємо в добу організованого злочину і злочинного ентузіазму. Оборона і охорона законів сьогодні у відступі, і кожна запобіжна законна акція натрапляє на організований спротив.

Сучасна анархія з фурією накидається на все, що їй загрожує. Найбільш загрожені сьогодні духовність і стабільність, тобто основні феномени ладу.

Трагедія нашого часу це брак великого і переконливого ідеалу, здатного активізувати будуючі прикмети людської вдачі.

Ми живемо серед руїн і румовищ вартостей традиції, які заступаємо технікою, що дає нам ілюзію могутності і поступу.

Нас оп'янюють і ошоломлюють досягнення сучасної техніки, але порожнеча духовности, яку ми все дошкульніше відчувасмо, починає нас тривожити.

Ми не почуваємо себе заспокоєними в глибині нашої свідомости. Нас пориває невідоме, ірраціональне понад незаперечні технічні досягнення.

Нам бракує синтези, нам бракує, може, нових сил у ділянці Віри.

V

По нашій планеті снує незримо ворожий людині Дух, що прикидається нашим приятелем, а на ділі чатує на нашу загибель.

По нашій планеті снує дух злоби і злочину. Усюди там, де темрява, де похмура порожнеча, він зазано чатує.

Іноді відчуєш його приявність на безлюдних вулицях наших міст. Він мете довгими мітлами по алеях темних парків і городів. Він причасно стовбичить біля мурів святинь, по ночах, вдавнений в порталі брам, або зводиться десь на вежах і брязкає, наганяючи тривогу пізнім проходом.

Але й вийти пізно стає вже небезпечно...

ВИКИДАЮТЬ З АФРИКИ...

Останнім часом так зв. совєтських „дорадників” у Африці поменшало, бо їх викинули геть — „видворілі” — такі держави, як Єгипет, Сомалі й Судан. Навіть у частково опанованій комуністами Анголі, куди Москва перекинула літаками майже 20 000 тонн зброї, велика частина офіцерів настроєна вороже до Москви, вбачаючи в руських та в кубинцях нових, червоних імперіалістів.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

КОРОНА СВ. СТЕФАНА

Вельмишановний Пане Редакторе!

Зовсім недавно в урочистих обставинах представники американського Уряду повернули угорським узурпаторам влади найбільшу цінність Угорщини — корону, подаровану тисячу років тому римським папою першому королеві тієї країни св. Стефанові, як символ її суверенности. Відтоді цією короною коронували всіх угорських королів. Цю корону наприкінці Другої світової війни угорці передали американцям з проханням зберегти її до часу, коли Угорщина стане вільною державою.

Усі ці роки корону св. Стефана тримали в Америці, в Форт Нокс, де знаходиться золотий запас Америки. Зроблена з чистого золота і оздоблена дорогоцінним камінням, ця корона є не лише величезним матеріальним скарбом, але й, як сказано, символом незалежности та суверенности Угорщини.

Що ж спонукало американський Уряд віддати цей найдорожчий символ поневоленого комуністами угорського народу його поневолювачам? Відповіді, здавалося б, самозрозумілі: прихилити симпатії сучасних, ніким не вибраних, правителів Угорщини до Америки; представити їм наявний доказ „детанту” і — фактично визнати їх як законних репрезентантів влади.

Проти передачі корони св. Стефана гаряче протестували не тільки три мільйони угорських емігрантів в Америці, не тільки група конгресменів не-угорського походження, але й численні американські громадяни. Перемогло бажання Уряду навіязати тісніші зв'язки з угорським комуністичним урядом Кадара, який здушив у 1956 році революцію на Угорщині.

Нам, українцям, цей ганебний факт передачі корони св. Стефана пригадує подібні жажливі епізоди з нашої недавньої історії: примусову видачу мільйонів „остарбайтерів” по закінченні Другої світової війни на розправу Берії, заманювання різними обіцянками і пізніше також видачу на смерть десятків тисяч козаків у Ліснці, Плятлінгу, Кемптені, захоплення і видачу з американського корабля в руки чекістів литовця Сімаса Кудірки, який, вірячи, що в Америці знайде свободу, шукав на тому кораблі можливости вирватися з-під влади совєтських людоловів.

Тисячу років тому римський папа потвердив суверенність Угорщини. Але американський Уряд цю суверенність заперечив і признав за законний її „уряд” злочинців.

К. Корнієнко

*****
**ЧИ ПОЖЕРТВУВАЛИ ВИ НА ПРЕСОВІЙ ФОНД
 „ВІСНИКА”?**
 *****

Проф. І. Левадний

ЗМАГАННЯ ГЕТЬМАНА ДОРОШЕНКА ЗА ОБ'ЄДНАННЯ ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ У 280-ЛІТТЯ СМЕРТИ ГЕТЬМАНА ПЕТРА ДОРОШЕНКА

До української історії Петро Дорошенко, славний український гетьман на Правобережжі, ввійшов насамперед як невтомний борець за об'єднання трьох відокремлених одна від другої частин України — Правобережжя, Лівобережжя і Галичини в одну державу. Всі зусилля його за час 11-літнього гетьманування були спрямовані для досягнення цієї великої мети.

Народжений в 1627 році у Чигирині, Петро Дорошенко походив з давнього козацького роду. Його дід Михайло в 1623-1628 роках був запорізьким гетьманом і поляг під Бахчисараєм під час походу проти татар на Крим. Петро Дорошенко пишався своїм дідом і з гординістю згадував про нього.

Військова і політична діяльність Петра Дорошенка почалась за гетьмана Богдана Хмельницького, в часах найбільшої могутності Української Козацької Держави. Він брав участь у початкових повстаннях проти поляків, а в 1649 році став гарматним писарем, тобто товаришем обозного-начальника артилерії. Проживаючи в Чигирині, Дорошенко знайомився з військовою організацією, урядуванням і політикою України, часто за дорученням гетьмана брав участь у різних посольствах і пізніше став прилуцьким полковником. За гетьмана Івана Виговського, під час походу князя Трубецького на Конотоп у 1659 році Дорошенко заступив йому шлях, але був розбитий коло села Срібного. У гетьманів Івана Виговського, Юрія Хмельницького і Павла Тетері він користувався великим авторитетом як дорадник і дипломат у зносинах з Польщею та Московщиною. У серпні 1665 року рада в Чигирині обрала його гетьманом.

Узявши булаву, Петро Дорошенко в основу своєї політики поклав мету — досягти цілоти батьківщини, об'єднання всіх українських земель по Перемишль і Ярослав та зберігати її незалежність проти зазіхань Московщини і Польщі. Старався гетьман скріпити землі обох сторін Дніпра, що були роз'єднані, наголошу-

вав потребу згоди та єднання, запровадив у себе демократичний устрій правління, часто скликав козацьку раду, влаштовував наради зі старшиною, завжди користувався мудримі вказівками і порадами митрополита Йосифа Тукальського. Також намагався Дорошенко провести деякі реформи, здійснити плянову колонізацію спустошених частин Правобережжя, укріпив південний кордон створенням нового — Торчовицького полку, через поширення прикордонної митної лінії думав збільшити прибутки держави, робив спроби карбувати власну монету, заходився творити постійну збройну силу з найманих вояків. Дбав гетьман і про освіту народу і коли за Андрусівською угодою Київ відійшов до Лівобережної України, то Дорошенко почав робити заходи до створення нової Академії для Правобережжя, високо цінячи високу школу, що підготовляла освічені кадри інтелігенції та старшини. Але створити такої школи не вдалось.

У перших роках свого правління новий гетьман зайняв неутральне становище між Польщею та Московщиною, але Андрусівський мир відвернув його від обох тих держав і він став на шлях зближення з Туреччиною. В 1667 році Дорошенко надсилав своє посольство до Царгороду. Він одержав допомогу проти поляків і восени того самого року рушив на Галичину. Похід був вдалий і у висліді угоди з поляками гетьман мав забезпечений західний кордон своєї держави, а далі по смерті Брюховецького опанував теж і Лівобережжя. Але цьому спротивились татари, боючись об'єднання всіх козаків під одною булавою, і Дорошенко був змушений опустити лівий беріг Дніпра.

Для скріплення союзу з Туреччиною між обома державами почались переговори про союзний договір. У листі до султана Магомета IV Дорошенко поставив такі умови: в основу договору має лягти угода Богдана Хмельницького з султаном. Українська держава має права до всіх українських земель від Перемишля до Путивля. Гетьмана вільно обирає Запо-

ріжжя на довічний уряд. Українська Церква має автономію в юрисдикції Царгородського Патріярха. Султан не має права брати данини з України, а його допоміжні війська, надіслані на Україну, автоматично підпадають під владу гетьмана. Грамоти на Україні мають бути лише в українській мові, яку повинні знати також турецькі послы. Турки не можуть будувати на Україні мечетів, брати людей в ясир і руйнувати осель. Туреччина і Крим зобов'язуються не підписувати ні з ким миру без повідомлення України.

Султан Магомет прийняв ці умови і в 1669 році турецьке посольство урочисто вручило Дорошенкові текст договору, булаву, бунчук, прапор та інші відзнаки гетьманської гідності. Першим постійним представником України при турецькому уряді став наказний гетьман Михайло Портянка.

Виповівши війну Польщі, султан Магомет вирушив у липні 1672 року в похід. Він проголосив, що війна ведеться за справу України: „Козаки вільний нарід, не могли знести чужої влади і вхопились за шаблі”. Турецьке військо облягло Кам'янець-Подільськ.

Дорошенко послав частину своїх сил до Білої Церкви, де була міцна польська залога, а сам з 18-тисячним військом пішов на Брацлавщину і 18 липня 1672 року під Четвертинівкою, недалеко Батога — місця славної перемоги Богдана Хмельницького, страшенно погромив поляків і рушив далі до султана, що облягав Кам'янець-Подільськ. 26 серпня здалася ця фортеця, що досі вважалась неприступною.

„РАДЯНСЬКА УКРАЇНА” ПРО ОУН

Газета Москви, що виходить в окупованому Києві під назвою „Радянська Україна”, зросійщеною українською мовою і за російським правописом, у числі з 20.6.1978 словесно заатакувала Провідника Револьюційної ОУН і голову АБН Ярослава Стецька та ін. українських діячів різного політичного профілю, бо вони „галасують про потребу свободи й незалежності України”. Найбільше турбує московського підголоска в Нескореній Україні „Оунівська братія”, як і те, що деякі члени американського Конгресу все більше уваги звертають на боротьбу народу в Україні, так зв. УССР. Газета називає такі прізвиська, як М. Біяджі, Д. Флад, Дж. Кемп та ін.

Турецькі, татарські і українські війська рушили на Галичину і оточили Львів. По кількох днях облоги, в жовтні 1672 року місто скапитулювало і на ознаку покірности сплатило окуп.

Поляки розпочали переговори з султаном і 16 жовтня 1672 року під Бучачем було укладено польсько-турецький мир без приявности українських представників, проти участі яких заперечувала Польща. Згідно з цим договором Польща зобов'язалась щорічно платити Туреччині 22 тисячі дукатів данини і відступала їй Поділля. Козакам віддавали Україну „в давніх кордонах”, польські залоги мали опустити наддніпрянські землі.

Дорошенко був рсзчарований тим договором, бо його не допустили до складання угоди і нею не досягнуто об'єднання всіх українських земель від Перемишля до московського кордону. А тимчасом польські залоги всупереч договору зайняли головні замки в Брацлаві і Ладжині. Султан домагався від Дорошенка знищення укріплень по містах і відібрання зброї в населення, а також данини. На Поділлі турки попереробляли церкви на мечеті або військові склепи, забирали дзвони, грабували мирних людей. Поляки теж з Білої Церкви не вийшли, а скупчували свої сили на українському кордоні.

Все це викликало справедливе незадоволення серед народу, як і страх перед можливістю нової війни. Населення масово почало переходити з Правобережжя на лівий беріг, де новий лівобічний гетьман Іван Самойлович всіляко заохочував до цього і перетягнув на свій бік майже всіх полковників.

Терен влади Дорошенка все зменшувався і врешті йому залишився самий Чигирин. Самойлович у 1674 році зробив спробу повалити Дорошенка, але той оборонився, маючи допомогу від турків і татар.

Через два роки Самойлович удруге організував похід на Чигирин і привів зі собою московське військо і тоді, у вересні 1676 року Дорошенко, не маючи сил оборонятись, добровільно відступив йому булаву і гетьманські відзнаки, а сам переїхав на Лівобережжя і оселився в Сосниці.

Незабаром цар зажадав його приїзду до Мос-

Уляна Целевич

УКРАЇНА ЖИВЕ, БОРЕТЬСЯ І ПЕРЕМОЖЕ

Слово на ХХІХ З'їзді-Зустрічі українців Канади й Америки 9-го липня 1978 на оселі „Веселка” б. Торонта

Іменем Об'єднання Жінок Організації Оборони Чотирьох Свобід України й Ліги Визволення України та всього жіноцтва Українського Визвольного Фронту у вільному світі маю велику честь і шану вітати цю традиційну Зустріч українців Канади й Америки й побажати переведення її в дусі духового поєднання з волюбним, нескореним і героїчним народом на Рідних Землях у боротьбі за державну волю і незалежність.

На цій Зустрічі української патріотичної громадськості в Канаді й Америці, присвяче-

*****

кви. Там колишнього гетьмана приймали з почесними, призначили високу платню і дали великий будинок для мешкання. З 1678-1681 роках Дорошенко був воєводою у В'ятці, а останні роки свого життя провів у подарованому йому селі Ярополчі Волоколамського повіту коло Москви, де він і помер 19 листопада 1698 року на 71 році життя, коли на Україні гетьманом був уже славний Іван Мазепа.

Український нарід шанує пам'ять Дорошенка, непохитного борця за об'єднання України і за народні інтереси. У численних народних піснях оспівується Дорошенко. Перебуваючи на засланні в Кос-Аралі, Шевченко писав про Дорошенка, зображуючи напружено-драматичні моменти з його життя. Часи Дорошенка змалювала в повісті „Маруся” Марко Вовчок. Образ цього гетьмана подали в своїх драмах „Гетьман Дорошенко” Людмила Старицька-Черняхівська і „Сонце руїни” Василь Пачовський.

ній великим датам самостійности та боротьби, в імені зорганізованого жіноцтва я висловлюю почуття нашої гордості з виконаних державотворчих актів, національних підйомів та незламного опору українського народу в боротьбі за наші найвищі національні ідеали, як також потверджую, що українське жіноцтво усіх суспільних прошарків було і завжди є активним співтворцем, співучасником та носієм тих ідеалів — на світанку нашої історії, в роки національної революції, боротьби в Першій і Другій світових війнах в рядах українських національних армій і бойових організацій УВО-ОУН-УПА, є співучасником на барикадах повстань серед сучасних нам шести- й сеїмдесятників.

Рівнорядно й рівночасно з чоловіками українська жінка в Україні несе нестерпний тягар комуно-московського гніту й поневолення, озброєного рафінованими засобами кагебівського терору, з безконечними ув'язненнями, звірськими допитами, тюрмами, ославленими психушками і концтаборовими каторгами. Побіч одержимих Морозів, Караванських, Чорноволів, Світличних, Руденків, Тихих, Матусевичів і незлічимої відомої і невідомої самовідреченої патріотів України, ми бачимо безконечний ряд українських одержимих жінок як сл. п. Алла Горська, Катря Зарицька, Ірина Сенік, Оксана Попович, Стефанія Шабатура, Надія Світлична, Надія Строката, Ірина Калинець... Одна краща за другу! Хіба ж можна їх всіх перерахувати? Побіч безсмертних героїв-борців, що падають жертвою зненавидженої советської окупації, сповненої насилля і терору, вони не

гнуться і не каються, — стоїть українська жінка-героїня. Дружина, мати, борець.

Як символ і зразок сучасної матері-страдниці і рівночасно невстрашного борця, стоїть перед нами постать 73-річної Оксани Мешко, довголітнього в'язня советського кацету, вдови по жертві комунізму й матері, що в розпуці шукає доріг порятунку для небезпечно хворого сина, Олеся Сергієнка, молодого політичного в'язня.

Наша організація Об'єднання Жінок Організацій УВФ проголосила Оксану Мешко Матір'ю Року і закликає організоване українське жіноцтво на всіх теренах поселення у вільному світі підтримати акцію Оксани Мешко в обороні її сина й інших українських політичних в'язнів!

Вшановуючи сьогодні світлу пам'ять полк. Євгена Коновальця в 40-ові роковини героїчної смерті в Роттердамі, ми повинні віддати найглибшу нашу пошану і доземний поклін також його дружині, дост. Ользі Федак-Коновалець у далекій Італії, вдові Гол. Командира УПА Тараса Чупринки дост. Наталі Березинській-Шухевич і вдовам та сиротам Провідників і Борців української визвольної революції, які загинули на полі бою, або у ворожій полоні.

Вшановуючи чолові дати історії України, вшануймо також тих, які сьогодні держать високо прапор і духа Воюючої України. Вшануймо наші Проводи Організацій Укр. Виз. Фронту, на чолі з головою ОУН і АВН-у достойним Ярославом Стецьком, що провадить цю заслужену Організацію поневолених і загрозених комунізмом народів уже 35 років.

Україна живе, бореться і переможе! — Це наша віра і наш клич. Мобілізуймо і кріпим наші сили на поміч і перемогу України!

Хай живе великий героїчний і нескорений Український Народ!

Хай живе Вільна Самостійна Соборна Українська Держава!

*****

**УКРАЇНА В БОРОТЬБІ — НАШ ОБОВ'ЯЗОК
ІН ДОПОМАГАТИ!
ЖЕРТВУЙМО НА ДОПОМОГУ ТИМ,
ЩО ЖЕРТВУЮТЬ УСЕ!
ЖЕРТВУЙМО НА ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ!**

Марія Солонинка

НЕСКОРЕНА ОКСАНА МЕШКО

На протязі історії українського народу численні вороги й халпиви сусіди постійно чигали та зрадливим оком гляділи і глядять ще далі на нашу багату країну з її природними ресурсами. І перед нами виринають покоління наших предків — дідів і прадідів, котрі кривавилися в боротьбі за свою рідну землю та національну самобутність. Та хоч нас не раз перемагали, то український народ ніколи не тратив віри й сили до дальшого змагу.

Прапор перебирали нові воїни в боротьбі за правду, волю і народ. Були у нас князі, королі, гетьмани, народні провідники й будівничі відродженої в огні національної революції Української Держави 1917 — 1920 років. Відтак прийшло покоління революційної УВО і ОУН, що створило славу епопею Карпатської України, а в час Другої світової війни відновило українську державність Актом 30 Червня 1941 р. та залишило нам у спадку безсмертну героїку Української Повстанської Армії (УПА) й дивізії „Галичина“.

Всі вони писали новітню українську історію кривавими буквами для добра грядучих поколінь.

У тих історичних чинах і славних осягах не можемо поминути вкладу праці української жінки, наснаженої палкою любов'ю, мужністю і посвятою для свого народу. Українські жінки вміли і вмють творчо жити й працювати для свого народу та погеройськи вмирати за високі ідеали своєї нації.

Вони у всіх справах стосовно нації і її волі були і є підметом та політичними дорадницями. Згадаймо бодай одним словом княгиню Ольгу, королеву Франції Анну, або Мазепи матір. Це ж ті перші, що мали великий вплив у державі, а їх було багато-багато більше, бо кожне покоління їх родило. І хоч не раз обездолені дочки й сини падали, то за якийсь час, мов той „фенікс“ з попелу, ставало знову наступне покоління до нового змагу.

До чину і праці загривають і запалюють великі люди-генії і пророки, котрі своїми вищими словами пробуджують не раз приспану душу людини й нації. Вони вказують шлях, куди йти, щоб не сходити і не зійти на манівці. Тарас Шевченко писав:

„Вставайте, кайдани порвіте!“

Услід за ним навчала Л. Українка:

„Хто визволиться сам,
той вільний буде“.

Це пересторога всім поколінням, щоб ніхто не казав, що ми „Монголи“ чи якась там покірнота отара, яких підганяє батіжком москаль-вівчар.

Коли правда в тому, що історія повторюється, то бачимо, як під сучасну пору боротьба українського народу знову розгортається: піднесло голову молоде покоління шестидесятників і семидесятників з виразно означеною метою: збереження національної гідності. Вони кинули виклик окупантові, запроте-

стували проти нищення українських культурних надбань, виступили проти палення цінних українських бібліотек, проти вивозу українських мистецьких і наукових пам'яток у глибину Росії, а зокрема запротестували проти русифікації України, вимагають збереження української мови, як зовнішнього природного вияву самобутності українського народу.

І тут серед патріотів і нескорених борців ми бачимо ряд жіночих постатей. Вони разом із чоловіками творять нову добу, яка є продовженням Визвольних Змагань.

Це талановиті поетки й мистці: Ліна Костенко, Ірина Сенік, Стефанія Шабатура, Ірина Стасів-Калинець, мисткині Алла Горська, Семикіна, Кальченко. Аллу Горську підступно замордовано, а Кальченко серед дивних обставин, по спорудженні пам'ятника Л. Українці, скоро замовкла.

А далі переслідувані: Самутина Галина — графік із видавництва „Веселки”, Сенченко Ольга, Ткаченко Надія — рестратор музею народної архітектури і побуту. Ми згадали про відому нам малу частинку українських активісток, між якими є цілий ряд молодих студенток, які були членами хору „Гомону”, що його режим заборонив за те, що співали „націоналістичні” пісні. Хористи дивувалися, що народні пісні, як „Ой не рости, кропе” і подібні їй можна назвати націоналістичними? ... Подаю декілька прізвищ членів хору „Гомону”. Мордань Раїса — дружина поета Василя Морданя, яка вивчила дітей кілька народних пісень, що виступили з великим успіхом на концерті Лесі Українки. І за те викинули її з праці як музику-виховника. Надія Волкович — виховниця садка, Марія Глуцук — вчителька української мови й літератури. Не згадую про багатьох студенток, яким заборонено просто ходити на проби хору.

В'язням заборонено писати, рисувати, як за часів Т. Шевченка і рукописи забирають, навіть нищать, як це було з мисткинею С. Шабатурою. У листі до прокурора Романа Руденка, в річницю після присуду, вона писала (цитую): „Потомки будуть говорити про наші часи великих наукових і технічних досягнень, але лише не як про часи гармонійного розвитку особистості. Про який розвиток може бути мова, коли кровоносні судини культури періодично перерізують в кабінетах слідчих і в залах судових розправ?” Але як довго може це діятися? Стефанію Шабатуру засудили за активну участь в обороні Валентина Мороза та інших політв'язнів. Вона відсиділа 5 років концтаборів, а тепер перебуває на засланні в сибірських тайгах.

Загляньмо на хвилину до розсіяних по всьому ССРСР концтаборів та психушок. Силоміць садять туди здорових людей, щоб зламати волю людини, щоб прополоскати її мізок до тієї міри, що вкінці вона стає фізично й духовно хворою. Лише протестні акції населення та демонстрації в західних вільних країнах допомагають декому вирватися з пекла бо-

жевілень. Тому не забуваймо про них! На дуже важке положення політичних в'язнів в концтаборах і психіатричних тюрмах вказують самвидавні матеріали з листами та зверненнями в'язнів, яких не раз за це тяжко карають.

Ми бачимо серед в'язнів жінок, вже вдруге засуджених, як Ірина Сенік, Оксана Попович, яка відсиджує поновно беззаконні покарання. Але і в концтаборах українські жінки не припиняють боротьби. Щоб добитися будь-якої полегшії, вони напередодні Міжнародного Року Жінки 12.XII.1974 проголосили голодівку.

За спробу відзначити День прав людини начальники в'язниць покарали не тільки жінок-в'язнів, але і їхніх малолітніх дітей, позбавляючи їх єдиного на рік побачення з матерями!

У заяві до Комісії прав людини при ООН Ірина Стасів-Калинець, С. Шабатура, Н. Світлична, Ніна Строката-Караванська, Одарка Гусяк пишуть, що вони згідні перейти всі покарання, включно з ізоляторами, щоб тільки зберегти в собі почуття внутрішньої свободи й людської гідності.

Всі вони гідно репрезентують добре ім'я Української Нескореної Жінки, яка не відріклася свого ув'язненого чоловіка, але з призирством відкинула намови ворога, коли він обіцяв свободу за відречення від чоловіка. Всі вони гідно репрезентують українську справу та мужньо захищають честь своєї родини і друзів, і боронять ідейно-моральні вартості українського народу.

Символом материнської любові, нескореності, боротьби за права народу є 73-літня Оксана Мешко — героїчна постать нашого часу.

Її заслали на десять літ таборів в Сибіру після розстрілу чоловіка. Там і народився її син, Олесь Сергієнко. Вона пережила і перемогла важкі умови таборово-лагерного заслання, вона вижила і виховала сина. Тепер у своїх листах у справі ув'язненого, хворого на туберкульозу сина Олеся, пише: „Звільніть мого сина, бо всі муки й переслідування я вже відбула і пережила за нього і за себе. А він тяжко хворий...”

Останніми часами її син, Олесь Сергієнко працював в музеї народного будівництва на посаді інженера-реставратора. Перед тим був виключений з третього року медінституту та постійно переслідуваний за участь в громадському житті. Зараз він важко хворий. Не маючи доброї медичної допомоги, догоряє, перевезений з карцеру Владімірської тюрми до табору, без лікарської опіки. На заяву Олеся Сергієнка, що він хворий, таборова лікарка, З. Замовська цинічно відповіла: „Я й не збираюся вас серйозно лікувати взагалі. Ви наші вороги-запроданці”. А наказом ч. 125 міністерства внутрішніх справ ССРСР постановлено застосувати всі покарання і до в'язнів, важко хворих у лікарнях.

В цьому ж році в Україні та цілому ССРСР поширюється новий документ Української Громадської Групи Сприяння Виконанню Гельсінських Угод під

наголовком: Інформативний Бюлетень ч. 1., що буде повідомляти про факти порушення прав людини в Україні. У ньому інформується про те, що 9 лютого ц. р. черговій ревізії підлягла Оксана Мешко. До її мешкання увірвалися самовільно кагебісти, відчинивши двері ключами, які по злодійському відібрали від її квартиранта. Поки один кагебіст відкрив двері, восьмеро його співробітників, причаївшись чекали в підворітті сусіднього будинку. Ордеру на обшук не показали. Ревізію робило дев'ять осіб протягом 19 годин, під командою капітана Пристайка та підполковника Ганчука. Коли Оксана Мешко не захотіла віддати їм листа від Івана Кандиби, в якому він писав про перипетії поліційного над ним нагляду, два посіпаки стиснули її руки так сильно, що вони налилися кров'ю і лист випав з її рук.

Кагебісти забрали особисті листи, адреси, різні замітки для особистого користування, які не мали ніякого відношення до 'справи' Лук'яненка, а в тому числі і список Міжнародних Конвенцій про громадські, політичні, економічні, соціальні і культурні права, підписаних совєтським урядом і підтверджених у 1975 році в Гельсінках.

Підполковник Ганчук відклав всі знайдені документи, як і документи її сина в'язня Пермських таборів Олеса Сергієнка. Лише прихід Бердника допоміг їх відстояти.

На виклики КГБ Мешко не пішла, тому 14 лютого ц. р. міліція при участі „медичних робітників”, доставила її до Київського КГБ. Слідчий Санько допитував її чотири години, але Мешко відмовилася відповідати на його питання, як суперечні статті 19 Загальної Деклярації Прав Людини й Гельсінським Угодам. Після закінчення допиту підполковник Ганчук показав їй заборані документи від 1972 року і оголосив Оксані Мешко „попередження” про кримінальну відповідальність. Вона відмовилась підписати протокол цього „попередження” й заперечила кваліфікацію документів як „антисовєтських”.

Мешко заявила слідчому про свою вимогу закрити технічно устатковану базу стеження за її будинком, зроблену в сусідньому порожньому домі й функціонуючу вже понад рік без усяких законних підстав на це. Відповіддю була мовчанка.

Оксана Мешко, як бувший в'язень концтабору, знає підступність ворога у питаннях слідчих і підписах. Вона прийняла тактику мовчанки, або заперечування неконституційного поступовання супроти переслуханого в'язня.

Ця невгнута-нескорена жінка стала прикладом для всього українського жіноцтва. Знаходім і ми різні форми праці для українського народу на фронті Воюючої Батьківщини: працюймо тут для своїх громад, дітей і церкви, допомагаймо морально і матеріально нашим сестрам і братам, які нашої помочі потребують, бо чужі за нас цього не зроблять.

Схилимо голови перед великими борцями, що їх символізує нескорена жінка-мати-борець.

ПОВІДОМЛЕННЯ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ „ЗБІРНИКА ОЖ ОЧСУ”

Редакційна Колегія Збірника ОЖ ОЧСУ, що має появитися в листоп. 1978 р., повідомляє своє членство, що Збірник є вже в стадії закінчення.

Зміст Збірника складають статті, звіти Відділів, а також звіт з праці Головної Управи. Звіти ілюстровані численними фотографіями, що є рівночасно документами праці нашої організації. Окремо зафіксовано працю на політичному відтинку. Доказом самзвідної праці в обороні українських політичних в'язнів є фотокопії листів, звернень та відповідей міжнародних організацій, до американських президентів, конгресменів та сенаторів, а також політичних діячів на американському та європейському континентах.

На внутрішньому відтинку згадано в Збірнику про видання медалі кн. Ольги, якою Голова ОЖ відзначувала багатьох прихильників української справи, а також про встановлення Фонду імені Ляиси Целевич, з якого кожного року шляхом конкурсу видається 500 доларів за нагороджені твори. Згадано також про посадження і засвічування різдвяної ялинки для дітей політичних в'язнів в Україні багатьма Відділами ОЖ ОЧСУ.

Цікавий зміст Збірника доповнюють привіти, матеріали з річних конференцій.

ЯК ВІДЧИТУВАТИ РЕЦЕПТИ

Якщо ви точно знаєте, які ліки приписав вам лікар і як розуміти ті дивні символи на рецептах, ви можете порівнювати ціни на ті самі ліки в різних аптеках, читаємо в публікації, виданій Департаментом Здоров'я, Освіти і Опіки (HEW).

Дозу ліків вказує таке скорочення як „cap” — для капсулі, „tab” — для таблетки, „al” — для еліксиру, „sy” — для сиропу, „sol” — для розчину.

Дози визначається звичайно в метричній системі. Наприклад, „50 mg” означає 50 міліграмів. Якщо ліки треба заживати тричі на день протягом сімох днів, лікар на рецепті пише: 7 dies.

Скорочені латинські написи звичайно вживається як інструктивні вказівки. Наприклад: ad libitum (ad lib.) означає „якщо потрібно”, ante cibos (a. c.) означає „перед їдою”, bis in die (b. i. d.) означає „двічі на день”, gutta (ggt.) означає „краплина”, hora somni (h. s.) означає „перед сном”, per os (P.O.) означає „приймати всередину через рот”, quaque 4 hora (q. 4 h.) означає „щотири години”, quater in die (q. i. d.) означає „чотири рази на день”, ter in die (t. i. d.) означає „три рази на день” і ut dictum (Ut dict. or UD) означає „як вказано”.

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

Сьген Я. Курило

ПІД ЧЕРВОНИМИ ЗОРЯМИ

(Закінчення)

І подерта на шматки моя автобіографія опинилася у коші на сміття.

Михайлов, уже з другої пляшки, наливав чарки.

Дивлячись на нього, не важко було догадатися, що за той час, як я тут хвилювався, роздумував і переживав та ще й автобіографію писав, — він добре поспав, перепочив.

„За все!.. — підніс чарку і, випивши, припрошував: „Угощайтесь! Беріть бутербродіка!”

Я згадав про спрагу...

„Як же ж так? І не подали вам води? Вибачайте!”

Гукнув на Васю, скартав його. За хвилину я гасив спрагу повними ковтками холодної води, а він, присівши на краю стола, з легкою посмішкою розпочав „з іншої бочки”:

„Вам... напевне хочеться знати, чому ви тут? З яким наміром я вас попрохав на випивку? Давайте, будемо по-душам говорити! Ви гарна людина, ведучий актор, втішаєтеся признанням і пошаною, а публіка вас обожає. Перед вами відкриті двері у гарне майбутнє. Слава... може й ордени... Ми раді допомогти вам, — вершин досягнути”. — і звичними уже для всіх них тирадами „блекотів” про „достіження Советського Союзу”, про керівництво партії під проводом „геніяльного Йосифа Вісаріоновича Сталіна”, про доблесну красну армію...

„Але й ви мусите захищати „родіну” від ворогів, що намагаються скрізь пролізти і нищити наші надбаня. Вони є усюди. Їх треба розкривати і уніщожувати. Це ваш обов’язок. Вам прийдеється мати навиду усіх акторів і усіх працівників театру. Не лиш ваших „петлюровців”, но й нашу партійну сволоч тоже...”

Я повинен був кожного дня, по окремому телефону, інформувати його, про все, що діялося в театрі.

„...Як проходять репетиції, хто, про що і з ким розмовляє, хто з ким по кутках шепочу-

че, хто чим не вдоволений... Словом: про усе ви повинні знати!”

І дивився мені ввічі, і чекав моєї відповіді.

Слухаючи його, тисячі думок гураганом пролітали в мозку і, у скроні вдаряючи, шукали виходу, одна в одній рятунку благали. Я намагався виловлювати їх і кропітливо впорядковувати, заспокоювати. Зловив одну: рішуче відмовся!, — благала. Вхопив другу: Відмовишся — не вийдеш звідси — шепотіла. Ах ось спасенна думка ластівкою злетіла і з прятунком прийшла: у зволіканні часу виходу шукати!

Глянувши прямо у вічі Михайлову, я зрівноважено й спокійно (сам дивуючися своїй безличності) сказав:

„Я гордий за таке до мене довір’я і запевняю, що на мені ви не заведетеся. Але ж, тих людей я майже не знаю. Давніше з ними не працював, а тих кілька місяців останньо, за роботою, — ви розумієте, — відповідальні ролі, нові обов’язки й завдання... і часу не було поглянути на людей, не то у розмови заходити. Мені потрібно часу, місяців два-три, щоб підготувитися до такого завдання, щоб тих людей краще пізнати. Не хотів би помилятися...”

„Ето правильно! — перебив Михайлов, — Но, два місяці? Та що ви?... Харашо! Дві неділі — часу хватить! А тоді... я вістки від вас чекаю!”

На душі відлягло. Хай буде, хоч два тижні, — думалося, — а все ж я виграю на часі. Вірив, що хоч хвилино виграє бій. А далі? Перше й найважливіше: чимскорше вирватися звідсіля.

„Так, можна мені...”

„Да, да, вам треба додому... Вас машиною відставимо.”

„Ні... Не потрібно, — боронився я. — Не турбуйтеся. Я піду”.

„Де ж там, — переконував майор. — Адже вас тут знають. Помітить хтось, що звідси вий-

шли ранком, то через годину увесь город знати буде. Поговор піде. Питатимуть, — що тоді їм скажете?”

Вже біля дверей, вийнявши ключа з кишені, щоб їх відімкнути, зупинив мене рукою і майже шепотом сказав:

„Мінутку ще... Ви розумієте й затямте, Євгеній Львовичу, що про нашу з вами розмову — ніхто, повторюю, ніхто не може взнати. Навіть вашим рідним, ні словом про те, де ви були цю ніч. Понятно? Проговоритесь, так, неприємно може бути й вам і фамілії вашій. Сказано: „не болтатъ”, а то прийшлося би з вами „на іншому язике” говорити... і з родними тоже! Унічтожім. Понятно?” Відімкнув двері, пропустив мене в коридор, а далі, весело розказуючи про щось, супроводив униз.

Таки зараз біля дверей вже чекало авто. Крім шофера, ще мужчина якийсь іззаду сидів. Обидва в цивільному одязі. Михайлов навіть двері мені відчинив і „руку пожав”, з питомою йому легкою усмішкою.

На моє „здрасуйте” ні мій сусід, ні шофер, — не відповіли, і це знову підозріння викликало. Авто проїхало через в'язничну браму, повернуло вліво, в сторону вул. Зосима Воля, а на розі, замість ліворуч — шофер повернув направо, в протилежному напрямі від міста! Я пробував пояснити, що живу на протилежному краю міста, але ніхто не озивався і авто мчало в сторону Опришевець. От і дім минули, де ми колись жили, і за останніми вже хатами звернули в сторону кол. міської різні.

„Куди ж тепер мене везуть?” — питав я сам себе... і знову жах мене огортав, і розпачливі

*****

ШЛЯХЕТНИЙ ГОЛОС ПАТРІЯРХА

„Бог є справедливість”, — сказано у зверненні Патріярха УКЦеркви Кардинала Йосифа, в якому Їх Блаженство вказує на потоптання прав в Україні більшовицьким режимом, безпідставні суди й переслідування, також і в ін. країнах під комунізмом. Патріярх виступив в обороні всіх інших віровизнань в окупованій Україні, пишучи:

„Недавно ми піднесли голос в обороні прав людини для наших вірних в Україні, в нашій Українській Католицькій Церкві, та для вірних, що належать до інших віровизнань народу. Ці права топче більшовицький режим, не зважаючи на те, що це Богом дані людині права”.

думки: — „А от перед кілька хвилинами, думалося, що на короткий хоч час врятувався... а тепер... що вони зроблять зі мною?..”

Минули різню. Зліва на летовищі гуркотіли мотори літаків, справа — холодні мури кол. в'язниці „Діброва”... В'їхали знов на пільну дорогу за спортовим майданом „Каси Ощадности”...

„Здесь!” — сказав мій сусід, і шофер зупинив авто.

„Вихаді!” — процідив крізь зуби до мене.

Я вийшов з авто..., а тіло усе задеревіло. Не відвертаючись, чекав я пострілу в потилицю. Уста розпучливо молитву шептали: „Отче наш...”

Ноги не вдержали мене... підкосилися... і лежав я у придорожній, вкритій пилом і рясною росою траві... Авто від'їхало, вкриваючись курявою. Шелеснула сполохана ящірка, ховаючися під каменем, цвіркун-стрибунець присів на моєму рукаві, а на травах самоцвітами миготіли повні краплини роси.

Ні... не вбили мене. Чому ж у поле вивезли і тут залишили? Може смерть була б єдиним виходом з мого становища? Катують вони і вбивають не на видних місцях. Я приречений був до повільних, болісних катувань душі.

Підвівся на коліна... більше не було сили. Присів і, отрясаючись від жаху, визбирував завмерлі, розсипані думки.

Передімною в маєстатичній зелені пишався парк, з яким стільки безжурних, романтичних моментів спліталось з пройденою юністю, а за ним — таке рідне колись місто моєї молодости, Станіславів, в якому тепер лиш невідоме і неминуче мене чекало.

Мов не своїми ногами увійшов я у зелень парку. У голові шуміло, а думки, росм подражених ос, бриніли, після кошмарної ночі, найдовшої ночі мого життя. Беззвучний крик розпачі виривався з душі і голос вчувався: „Зрадник!.. Донощиком будеш!.. Азеф!..” І рішуче: „Ні! Ніколи! Радше смерть!” — „Покинчи з собою!” — щось кликало із надра душі.

Але... „виграний час”, — проблиска надії приносив.

У парковій алеї, несподівано з'явилися два

кіннотники-енкаведисти і дрожч мене проїняв, коли коні повернули в моєму напрямі. Але не чіпали. Один другому щось сказав, обидва посміхнулися і навіть „здрасуйте” один вимовив. Я відповів. Мабуть пізнали, бо ж для їхнього полку ми й окремі вистави грали, і концерти влаштовувати мусіли, в яких доводилося мені з Шевченковим „Кавказом” чи „Каменярами” Франка виступати, але завжди щось із Маяковського, а зокрема „Радянський паспорт” читати мусів.

В золотих променях ранкового сонця „плекалася” травнева зелень вулиці Липової. Різким дисонансом у хор пташні вривалося з гучномовців в недалеких казармах:

„Я другою такою країни не знаю,

Где так вольно дишет человек...”

Яка іронія! А щоб вам так усім „вольно” дихалося, як оце мені.

Від несподіваного завороту у голові я мусів пристати, об дерево спертися, щоб не впасти. Під замкненими повіками закружляли думки, обличчя якісь... примари..., а відкривши очі, щоб опритомніти, у хворій уяві здавалося, що чорними хмарами вкрилося раптом небо... зникли зелені копули дерев, тільки обгорілі їх стовбурі залишилися, що в темні челюсті домів сховалися прохожі і лиш черепи звідтіль виглядали, а Липова вулиця передімною роздвоювалася. Та, що вліво звертала, на кілька крутих стежинок ділилась, а далше вони докупи збіглись, а там, у далині, — по-стать Михайлова бовваніла. Пряма, коротка була, а над нею, мов напис ввижався: „Чесним умри!”

Подих вітру струсив кілька каплин роси із липи на моє обличчя. Я протверезився. Повними ковтками пив різке оживлююче повітря і у пахучій від сонця зелені ступав впевнено кам'яним тротуаром. Де ж стільки живої сили і енергії взялося у мене?

**

Було вже близько 9-ої, тож повернув я у напрямі театру. Біля будинку актори: одні, гурторячи, грілися на сонці, другі, з валізками і клунками, заходили до середини. Сьогодні відправлявся багаж перед „гастролями”, у Коломию. Здалеку ще я помітив і матір мою, що

з Тимченком і Миколою Крижанівським розмовляла, а сестра — з Кононівою і Яцевою. Звичайно, після „визволення”, нам так „вільно” і „щасливо” жилося, що коли, не дай Господи, не попередивши, хтось дома не ночував, то уся родина не спала, усі наслухували, виглядали, а ранком — шукали, розпитували, чи хто не бачив, не чував?..

Хтось побачив мене, то й очі усіх звернулися в моєму напрямі, а дехто, може догадуючися чогось, відходив від гурту і зникав у дверях театру, щоб свідком розмов не бути.

„Де ж ти дівався усю ніч? Що трапилося?” — запитала мама.

„Нічого. А що ж могло трапитися? Просто, загуляв у товаристві... жіночому, — додав я майже безлично, пригадавши погрози Михайлова.

З такої відповіді, незвичної для мене у відношенні до матері, вона здогадалась. Матірне серце відчуло, що її син у клопотах, а може й у небезпеці, бо коли й сестра почала мені докоряти, — мати зупинила її рішучим:

„Дай йому спокій!”

Я обіцяв, що лиш перевірю, чи забрали мій багаж з гардероби і кілька дрібних справ полагоджу, — прийду на сніданок та й задрімаю на годину. Бідна моя мати! Вона турбувалася за батька, якого більш чим півроку тому вислали до Дніпропетровська для „підвищення кваліфікацій”. (Яка іронія! Старому, з 25-річною практикою, залізничному машиністові поспішних, міжнародних поїздів, — беруться кваліфікації підвищувати...). А от тепер за мене турбується, переживає, хоч і не знає, в чому справа.

Стомлений і розшарпаний психічно, не пішов я зразу до дому, а у канцелярії, склавши руки на столі й на них поклавши голову, пробував спочити, коли ж бо важкі думи, під покришкою черепа, клювали мозок:

„Ще два тижні... — думалося. — А тоді що? Не потелефоную до Михайлова, — так він мене зараз же знайде. Скажу, що усе в порядку, що не маю жадних доносів... — скаже, що я „покриваю ворогів родини” і знову буде зі мною „по-душам” говорити. Відтягну, вибредуся ще, на кілька тижнів, а далше? Ні! Одинокий вихід: покінчити з собою, але

й для цього треба „виправдану” знайти причину, щоб рідних не допитували, не чіпали.

Не чув я, коли у кімнату увійшов директор театру Петров.

„Здрастуйте! Що ж ви, спочиваєте? Знається, добре загуляв козак”.

Не було в мене найменшого сумніву, що Петров щось знає, або додумується, про моє „гуляння” у Михайлова, але я не смів „проговоритися”, хоч довіряв йому. А все ж прихід його і бажання говорити вказували на те, що він хотів мені щось сказати. Кілька разів, у минулому, Петров остерігав мене перед деякими особами, повчав, як поступати треба з „власть імущими”; до того, набравшись довір’я до мене, розповів мені раз, у великій таємниці, свою історію. Батьків його, куркулів, розстріляли. Він, малий хлопчина, утік. Поневірявся, ховався у Києві. Зловили й до „безпризорних” віддали, а коли знов утік і зловили, — вивезли в Сибір. На заслання взяли його і других таких, — „перевоспітувать” кілька років, тоді й кандидатом до партії уже став. Вислали на роботу по лінії „предподавання історії ВКПБ”. У Грузії був, у Вірменії, ще декілька разів перекидали з місця на місце, аж у Суми в Україну, директором театру, — попав. І от як „Западну визволили”, його до Станиславова вислали.

Петров перейшов через кімнату і, дивлячися кризь вікно, спитав:

„Ну, так завтра в Коломию їдете. Там у вас знайомі є?”

„О, так. А ви хіба не їдете з нами?”

Не відповідаючи, він повернувся, підійшов до стола і тихо, спокійно, дивлячися мені ввічі, спитав:

„Євген Львович, — як ви?..”

Я трішки збентежився його таким прямим запитанням.

„Я? Нічого собі. От так...”

„Що вас турбує? Кажіть відкрито, — майже шепотом говорив Петров. — Я радий допомогти вам, порадити, — ви ж знаєте, що я друг вам”.

А коли я не відповідав, він нахилився ближче:

„Ви в Михайлова були. Не кажіть і не заперечуйте. Мені про все відомо. Це так лиш,

між нами: ще заки з вами, він спершу зі мною говорив, про вас розпитував. Ну що ж, ви договорились? Ви згодні?”

„Не розумію, в чому справа. — питає я, і хоч знаю, що він міг би мені порадити, боявся правду сказати. — До чого я повинен був договоритися і з чим мав би згідним бути?”

„Євген Львович, це ваша справа. Я й не повинен про це з вами говорити. Так бачите, хотілось би, ще на останку, вам порадити, вам допомогти”.

„Чому на останку?”

„У мене тоже не важно. Мене в Київ викликають. Тут інший хтось директором хоче бути й мені стільчика підклав. Через тиждень я, мабуть, назад у Суми переберуся. Але це не важно”.

І розповів мені Петров, що з цим днем, тобто з 7-го травня 1940 року, зобов’язує новий закон про т. зв. „літунство”: забороняється переходити з праці на працю і з місця на місце, та лиш за окремим дозволом Відділу у справах мистецтв, у Києві або Москві, є можливість акторові перейти з театру на працю в інший театр.

„Так є етім вопросом, — продовжував, — я зайшов до вас, поки подам про це до відома в наказі для театру”.

Я не зрозумів його.

„Значиться, Євген Львович, якщо ви договорилися з Михайловим, тоді... „харашо”, но вам треба бистроумним быть і знать, що ви робите. Тоді скажу вам „на все добре” і „досвідання”, пожму вашу руку, бо як вернетесь з гастролів, — мене тут уже не зустрінете”. — Подав мені руку, дивився прямо у вічі, а по павзі, вагаючися, продовжував, ще тихше:

„Якщо єсть у вас якесь ваганья, я радий поради́ти вам, допомогти. Якщо ви не згоджуєтесь з вимогою Михайлова, — уїзджайте, таки сьогодні у Львів, чи Перемишль і влаштуєтесь там на роботу. На ваше бажання я звільню вас з 5-им травня, та й в останній мій наказ уведу. „Не безпокойтесь!” У нас, бачите, НКВД діє по областям. Переїдете у другу, а немає за вами кримінального злочину, — вони шукать вас не будуть”.

„Якщо ви згодні звільнити мене, — я безмежно вдячним буду!”

„Я поняв вас! Договорилися! На все добре, Євген Львович, я в наказ внесу” — і відійшов.

**

На буряному небі — соняшний обрій зарисувався.

Через півтори години, заскочивши додому, скупавшись, переодягнувшись, „зловив” ще поїзд і з великими надіями їхав до Львова. Хоч стомлений, сонний, не здрімнув навіть, бо думки про зустріч з Блавацьким і питання, як він поставиться до моєї проблеми, чи зможе ще прийняти мене, бушували у голові, хоч не сумнівався. Питання: чи не запізно? Новий закон!..

Після мого відходу з театру „Заграва”, на початку 1938 року, зумовленого наміром одружитися, відношення Блавацького до мене настільки поспувалося, що він навіть на моє „добрий день” не відповідав. А все ж у пізній, випадковій зустрічі, у поїзді Львів — Станиславів (Блавацький до Коломиї їхав), — ми розмовляли. Тоді, у розмові про об’єднання театрів, він запитав, чи не хотів би я повернутися, але на моїй відмовній відповіді „Не можу”, — розмова увірвалась. І знову, після „визволення”, як формувалися „радянські” театри, В. Блавацький післав Сердюка на розмову зі мною, але й тоді я відмовити мусів і залишився в станиславівському театрі.

Ми зустрілися у коридорі гардероби театру. Блавацький привітав мене тепло.

„Директоре, — говорив я йому на ходу, — я мушу „змитися” зі Станиславова. У мене там поважні проблеми назрівають...”

„Хочете до нас? — перебив він, а на моє потвердження запровадив до директора театру Алексєєва і, знайомлячи нас, сказав, що я той актор, Курило, про якого у них була розмова давніше.

„Очень приятно... Здраствуйте... — привітав мене і попросив сісти. — Ну как же там у вас дела?”

Я виявив йому бажання переїхати до Львова, запевняючи, що звільнився із станиславівського театру з днем 5-го травня, але того він і не слухав.

„Это харашо... Не беспокойтесь.”

Через хвилину він говорив уже „с начальником отдела искусств” у Києві, і мене прий-

няли до складу „ведущих” акторів Державного Театру ім. Лесі Українки у Львові. Очевидно, з обов’язком виступати ще в репертуарі станиславівського театру, доки не заступлять іншими моїх ролів.

Так швидко і гладко усе це пройшло!

Вітали мене і гратулювали усі актори, знайомили мене з новими акторами з України. Готувалися усі до початку вистави „Любов Ярова”, що була і в нашому репертуарі, то й хотілося бачити її, тим більше, що поворотний, до Станиславова поїзд, відходив аж біля півночі.

Сидячи під час вистави в дирекційній ложі, увагу мою відвернула від сцени людина, що стояла у бокових дверях з протилежного боку залі і вперто на мене дивилася. Коли ж, в часі наступної дії, я побачив уже двох мужчин, котрі обсервували мене вже зблизька, таки у переході побіч ложі, — затривожилось, затюхало серце... Поволі, ніби нехотючи, відхилився у глибину ложі і використавши відповідний момент, обережно висунувся в коридор, непомітно вийшов з театру.

І знова думки, знову тривога... Вскочив у трамвай, пересів у другий, а далі вискочив і пішки на залізничний двірць подався, стараючися у русі міста згубитися, бо здавалося, що хтось іде за мною, хтось слідкує.

Тривожні думки не дали знов у поїзді задріммати, та й дома вже заснути не міг.

**

Наступного дня виїздив наш театр із Станиславова „на гастролі” до Коломиї, Косова і Кут. Біля поїзду зустрів я Петрова (він з нами не їхав) та коротко розповів йому про позитивний вислід моєї поїздки до Львова. Він був радий. В дорозі до Коломиї актори, які мали нагоду прочитати останній наказ дирекції театру, де повідомлено було про моє звільнення, цікаві, засипали мене питаннями; де-хто дивувався, чому я про свій намір мовчав, і гратулювали, дізнавшись, що переходжу до львівського театру. Підійшов до мене адміністратор Тосько Білічак і повідомив, що перед його відходом до поїзду два мужчини розпитували про мене у театрі, і описав їх вигляд. Я знав, що це ті самі, які вчора у Львові переслідували мене своїми поглядами, і знов хви-

лювався, знов тривожні думи мене тортурували.

Тільки почали ми розміщуватися в гардеробах коломийського театру, як з'явився молодий чоловік і запитав: „Ви товариш Курило? З вами хтось хоче зустрінутися. Якщо ви не дуже зайняті, ходіть, будь ласка, зі мною. Це недалеко”.

Я вже й не розпитував, хто і чого хоче зі мною зустрітись, а говорив, щоб не мовчати, щоб не зрадити свого нервування, — про погоду, про чудові Карпати, казкові на тлі заходячого сонця...

Коли ж ми отак удвох переходили на протилежащий бік ринку, я побачив у брамі малого готелю тих самих двох чоловіків, що вчора, у львівському театрі, і розпучлива думка мов струмом мене пронизала: тікав від них і попався!, а в націленому на мене фільмовому апараті на триніжках — ввижався мені кулет.

Це був режисер Ром і його фільмовий оператор. Коротка, ділова й приязна була наша розмова в готелевій кімнаті. Ром з помічниками приїхали підняти місце для накручування фільму „Вітер зі сходу”, за сценарієм Ванди Василевської, дружини Корнійчука, який порадив Ромові запропонувати мені головну роль у фільмі. Вчора, побачивши мене в ложі львівського театру, він зацікавився мною, але я „кудись дівся”. Від Блавацького довідався, що я певне відїхав до Станиславова, а почувши прізвище, зрозумів, що я був той, з ким він повинен був говорити. Тож і розпочалася за мною „погоня”...

Кілька місяців пізніше закінчували ми фільмувати у Нижневі над Дністром. Залишилися ще два кадри, для яких потрібен був дощ. Чекали ми його. І ось котрогось ранку знову виявилось, що дощу не буде і фільмування відкликано. Ми з Бучмою і Овшаровим засіли до сніданку, там таки, на нашій „базі”. Раптом несподівано увійшов Михайлов із якимсь „товарищем”. Я завмер від несподіванки, переконаний, що він за мною сюди приїхав. Виявилось, однак, що він у переїзді, відвідуючи школу НКВД, яка приміщувалася тут у будинках колишнього двора, відвідав Бучму, дізнавшись, що він у Нижневі. Вітаючися зі

мною, він сказав: „Ну, що ж ви — здсертирували?”

Бучма запросив „гостей” поспідати з нами й випити „по сто грам”, а коли Михайлов звернувся до мене й сказав, що я повинен був бачитися з ним і поладнати „деякі неполадки”, заки переїхав у Львів, Бучма перебив:

„Та чого ти присікуєшся до нього? Ти краще випий! Він молодий актор, у нього театр, кіно в голові, у нього лиш починається кар'єра, ти б краще не морочив йому голови різниці „сарабашками”.

Від тоді я не зустрічав більше Михайлова, і він видно мене вже й не шукав. Не приходили більше думки про конечність самогубства, а все ж я здригався, боячись, щоб ще колись не „попрохав” мене інший якийсь Михайлов „на дружню розмову”.

„Не пробуй ніколи від спогадів втікати.

Гарні вони, чи кошмарні, — а все тебе

здоженуть”.

Америка, 1978

БОГДАН КАЧОР ГОЛОВОЮ КК „УКРАЇНСЬКОЇ ОПЕРИ”

Після смерті сл. п. д-ра Володимира Нестерчука, який крім багатьох ін. обов'язків був головою Контрольної Комісії Корпорації „Українська Опера”, запрошено на голову Контрольної Комісії працівника „Самопомочі” п. Богдана Качора.

Контрольна Комісія, у складі: п. Богдан Качор, п-і Наталя Валько — член Оперового Хору, і п-а Оля Гірняк — молода солістка провела 18.6.1978 р. загальну контролю діловодства і фінансових книг Корпорації, знайшовши їх у доброму порядку. Точний фін. звіт буде повідомлений скоро після 31 жовтня, коли закінчується фінансовий рік „Української Опери”.

Контроля виявила, що Корпорація „Українська Опера” має значні фінансові труднощі.

П. Богдан Качор є головою 2-го Відділу ООЧСУ в Нью-Йорку.

Корпорація, після великого успіху 21 серпня ц. р. в „Айзенгавер Парку”, де програму „Український Вечір” оплескували 22 000 глядачів, готує оперу „Назар Стодоля”.

*****

„Відважні самі карбують власну долю, і кожна людина є дитиною своєї власної праці.”

Сервантес

З НОВИХ ВИДАНЬ

„БОГДАН ЛЕПКИЙ: 1872-1941,
ЖИТТЯ І ТВОРЧИСТЬ”

Написав проф. д-р Василь Лев. Нью-Йорк — Париж — Сідней — Торонто. Наукове Товариство ім. Шевченка, 1976. 399 стор. ілюстр., портрети.

ЗАПИСКИ НТШ: том 193.

Проф. д-р Василь Лев дав старанно опрацьовану на протязі років монографію про Богдана Лепкого, автора трилогії „Мазепа”, поезій, історії літератури, повістей, статей в журналах і пресі.

Під советами, в під'яремній Україні про нашого „корифея української новітньої літератури”, як пише у вступнім слові проф. д-р К. Біда, не вільно писати. Совети всіх нібито „регабілітують”, тільки акад. Мих. Грушевського за його схему відрубности української нації від московської та Б. Лепкого за трилогію „Мазепа”, мабуть ніколи не регабілітують.

Українські літературознавці багато писали про Б. Лепкого, однак ця монографія є відмінною, оригінальною. Вона складається з трьох част: 1. Життя і творчість, 2. Родовід Лепких (збірка оригінальних матеріалів) та 3. Бібліографія життя і творчості Б. Лепкого, стор. 293-363. Закінчується праця показником псевдонімів, ініціалів і криптонімів Б. Лепкого, філятелістичними виданнями з Б. Лепким, показником імен і т. д. Є англійське резюме. Число Конгресової Бібліотеки Америки: 76-58655.

Мабуть найбільша заслуга проф. В. Лева у тому, що він зібрав бібліографію життя і творчості Б. Лепкого (II частина монографії, 516 позицій). Українське громадянство, зокрема українська молодь, має можливість ближче ознайомитися з творчістю Б. Лепкого, якої слід не забувати. Монографія є добрим джерелом для написання англійських студій про Б. Лепкого молоддю в університетах.

Д-р Ол. Соколинська, дійсний член НТШ

„НА ПРЕСТІЛ МАЙБУТНІХ ДНІВ”

Сьома з черги книжка української поетеси і письменниці Тетяни Шевчук (Бишоп) вийшла під назвою „На престіл майбутніх днів” у серії АДУК у Америці, у чепурному виданні друкарні св. Софії в Нью-Йорку, із портретом Авторки, з передмовою редактора видання Леоніда Полтави.

Це збірка українських і англійських поезій, а також перекладів на англійську мову 9-х українських поетів, які вже відійшли і сучасних (треба зазначити, що переклади дуже вдалі). Книжка на майже 100 стор. при сучасній дорожнечі паперу, друку й пошти, коштує лише 3 дол. 50 ц. з пересилкою. Та не лише через доступну ціну: своєю духовою настановою, моральною напругою, філософськими медитаціями і патріотичними елементами ця збірка заслуговує на увагу культурної української людини. Для тих, які слабо знають українську мову, це правдиве вікно у світ української поезії, мислення і любови до України, адже є переклади з Євгена Маланюка, Богдана Лепкого, Олени Теліги, видатного поета-патріота Олександра Олеся в 100-ліття його народження (1878 — 1978), Ліни Костенко й ін. по-англійському.

У поезії „На могили поляглих Героїв” Тетяна Шевчук стверджує:

... „Ні, не плач за сином України.
Він не у гробі. — він у собі,
Він живе, і кожної хвилини
Дух свій являє — у боротьбі!”

Інформують, що збірку можна замовляти у Відділах АДУК, а ще простіше — написати до Шановної Авторки, посилавши чек або „моні-ордер” (Авторка вже вийшла на пенсію):

TANIA E. BISHOP
1526 W. Riverside Avenue
Spokane, Wash. 99201

Треба відмітити, що п-і Тетяна Шевчук однолітньою дитиною приїхала з Батьками-Піонерами із Галичини в Канаду, де вчилась і працювала, а тепер живе в Америці. Гратулюємо за твори і за знання української мови, яку можна знати і треба знати кожній українській людині за океаном!

Д-р Ар.

„ТРИГРАННА ТУПИСТЬ”

Читачка Н. Н., прочитавши в числі 4-му кооперат. журналу „Наш Світ” статтю „Вдалиий дебют” про збірку Володимири Демус „На людських озерах”, видання „Нью-Йоркської групи, Нью-Йорк-Чикаго”, і збірку, переписала з неї вірш „Самогіпноза”:

„Намет трійний нап'ятих міркувань
У трираменній порожнечі
застряла

ЗАКЛИК ДО ЧИТАЧІВ І ПРИХИЛЬНИКІВ

Шановні Читачі і Прихильники „Вісника ООЧСУ”!

Надійшла осінь — надходить час поновлення передплати української преси, а зокрема „Вісника” Головної Управи Організації Оборони Чотирьох Свобід України. Наш пресовий орган унапрямує наше політичне життя, несхибно стоячи на позиціях творчого українського націоналізму, тримає постійну руку на живчику подій в Нескореній Україні і в світі, інформує про працю Відділів ООЧСУ та ОЖ ОЧСУ, про цікавіші видання в ділянках політики, культури, літератури; „Вісник” не забуває про патріотичні українські свята й річниці, а також і про важливі історичні події в нашій історії.

Тридцять один рік виходить „Вісник” ООЧСУ. ... Змінялись люди, змінялися редактори, але наш пресовий орган Головної Управи ООЧСУ незмінно стояв і буде стояти в обороні природних і Божих прав Української Нації, а в основу нашої постійної, невсипущої праці проти московсько-большевицького окупанта ми взяли славне пробове гасло Валентина Мороза: „Будем битись”!

Як Ви знаєте, за останні роки значно підвищились кошти паперу, друку, набагато зросли й поштові видатки. На самій передплаті важко втримуватись навіть великим американським виданням, і вони надолужують фінанси коштом багатьох комерційних оголошень. Ми не хотіли б до цього вдаватись, залишаючи по змозі більше місця на 34 стор. для інформації. Але бачимо, що без посиленої збірки на Пресовий Фонд „Вісника” — не обійтись. Також не обійтись без нашої спільної активної спроби розповсюджувати „Вісник”, приєднувати нових

*****

мудрість слів.
Безсонність —
трилінійне
почуття часу,
тригранну тупість,
тріада розколених гадок.
Стукає денниця
у шибки вії,
вершки Гіпноз
на крилах відлетів”.

Пані Н. Н. порадила не писати рецензії. Рек.

передплатників. Є неприхильники нашого Руху, які завжди мають наготові критику... Поговоріть із такими, коли є у Вашій місцевості, закликайте їх передплатити „Вісник”, читати журнал, а тоді вони можливо і до нашої справи будуть ставитись інакше. Зацікавте їх „Історією ООЧСУ” — цією настільною книгою-звітом про нашу діяльність, що вийшла минулого року з ініціативи довголітнього Голови Головної Управи ООЧСУ ред. Ігната Білинського.

Дорогі Подруги і Друзі! Віднеслоїмо вже тепер передплату „Вісника”, не чекаймо на пригадки! Жертвуймо масово і щедро на Пресовий Фонд нашого журналу — нашого голосу у світ! Розбудовуймо „Вісник” Вашими дописами з місць праці!

НАШ КЛИЧ, ЗАКЛИК І ПРОХАННЯ: 500 НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ДО ЗАКІНЧЕННЯ 1978 РОКУ! НЕХАЙ НЕ БУДЕ НІ ОДНОГО НЕ ЗАПОВНЕНОГО ЛИСТКА НА ПРЕС-ФОНД!

В-во і Редколегія „Вісника”

Передплачуйте „Вісник” у Ваших Відділах, або ж пишійть до Головної Управи ООЧСУ: „Visnyk” 136 Second Ave. New York, N. Y. 10003.

Річна передплата, з поштовою пересилкою, лише 10 дол.

=====

ДАЛІ „ПОПИСУЄТЬСЯ” ...

У журналі „Наш Світ” журналіст-соціаліст Панає Феденко надрукував повну перекручену історію статтю в перекладі на англ. мову „Зауваження до нової історії”. Він же був автором листівки, в якій пише, напр.: „ОУН спочатку була поважно підтримувана німецькими військовиками”, або: „ОУН... вихваляє фашизм”. Автор накидається навіть на сл. п. Провідника Степана Бандеру — напередодні 20-ліття його смерті на стійці в ім'я визволення України.

Журналіст І. Дмитрів дав гідну відповідь на ті інсинуації одинака-соціаліста у статті „Нікчемні напади на ОУН” („Гомін України” з 20.9.1978 та ін. преса), закликаючи Сенат Укр. Вільного Ун-ту (д-ра В. Яніва) зайняти становище до його професора П. Феденка.

ЗНЕВАГА ІСТОРІЇ

В одному з попередніх фейлетонів я писав про всякі чуда й дива, що водяться не від сьогодні в нашій діяспорі. Конкретно, йшлося про чуда-дива, так би мовити, на академічному рівні, бо їх інспіраторами являються якраз деякі представники нашої наукової еліти, вчені професори.

Мабуть в останньому часі на нашому еміграційному Олімпі не все в порядку. Мабуть просвітителю Аполлон поскуплюється світла декому з наших професорів і затуманює їм голови, що один за одним, наче на замовлення, витворюють прерізні чуда-дива, академічну акробатику, від якої всім сердешним ученим й невченим членам нашої спільноти аж волосся зі страху дубом стає на голові (в кого воно ще не вилізло)! Та ж тут сухо не обійдеться нікому, бо вчений акробат покрутить-поломить сам собі кості, а вже наша національна справа від таких штучок потерпить також.

Розіжджає собі такий шановний професор-акробат по Есесерії вільно, знайомство і всякі політичні шури-мури з нашими лаптьолизами заводять, вина-горілочку потягує, культурні імпрези відвідує, любо з комуністами дискутує, а, вернувши назад на чужину, перекоњує нас уперто, щоб перестали з червоним московським окупантом і його нашими вислужниками заводитись, бо, мовляв, з того і так нічого не вийде. Одним словом, порада його для всіх українських самостійників така: „Спускайся, куме, на саме дно!”

— Капітулюйте! — навчас. — Примиріться з обставинами. За людські права лише змагаймося га це може за нашу культуру! . .

Скільки то гроша наше громадянство склало за наш „Український Гарвард”, але щось часто є шпідки, що випусники його, деякі новоспечені професори і доктори, на стежки української ереси тупають, блудять ними ще й іншим отой блуд зможляють, накидують.

Ссь, один з таких новоспечених докторів, випусник Гарварду, береться до історії, заперечує працю д-ра П. Мірчука по Коліївчину, називає її „ненауковою”, а повстанцям Гайдамаччини підтасовує „дії українських повстанських банд”.

Ось до якого „наукового” висновку дійшов збочений науково молодик із званням доктора! Супергеніяльність хоч куди! Так і просить він, але не на університетську катедру, а до цирку. Значить „ненаукові” є праці по питанню Гайдамач-

чини цілої плеяди наших істориків, на чолі з такою науковою величчю як проф. Михайло Грушевський. Значить, навіть неправильно поступив Тарас Шевченко, що так немилосердно картав подібних типів за образу Гайдамаччини. „Правильний” лише новоспечений доктор, що українських повстанців називає „бандами”.

Каже українська приказка, що „дурні ми, бо бідні, а бідні тому, що дурні”. І доки наші деякі вчені науково своєю роботою будуть це підтверджувати? А пора нарешті схаменутись зневажувати історію України. В противному випадку не помилиться той, хто скаже, що таким вченим мабуть більше як по одній клепці бракує в голові.

Панько Незабудько

НАУКОВЦІ ВИМАГАЮТЬ ПЕРЕВЕСТИ ІНВЕСТИГАЦІЮ В СПРАВІ „ЛІТАЮЧИХ ТАРІЛОК”

Декілька колишніх членів контроверсійної Кондон комісії, спонзорованої Повітряними Силами, яка вивчає появу так званих „літаючих тарілок” (UFO), вимагають перевести в цій справі інвестицію.

„Ця комісія приховує факти, які мають бути перевірені”, — заявив д-р Джералд М. Ротгерс, професор фізики в Стівенс Інституті Технології в Нью Джерсі. Він був дослідником-асистентом в комісії, яка досліджувала появу UFO, інтерв'ювала свідків і прийшла до висновку, що половина феноменів з „літаючими тарілками” не може бути з'ясована. Але всі зібрані матеріяли були глибоко „закопані” в 965-сторінковому звіті комісії.

„Я був розчарований в звіті, — заявив Ротгерс. — Їх написав сам Кондон зі своїми співробітниками. Цей звіт не віддзеркалює думок усіх членів комісії. Потрібні дальші студії на широку скалю з участю об'єктивно мислячих людей”.

**

Відвідуючи Будапешт, американський турист в одному з урядових будинків побачив два портрети, намальовані олійними фарбами. Коли він запитав службовця, хто намальований на першому портреті, службовець йому сказав, що це — великий російський винахідник Івашкін, який винайшов радар, бездротовий телеграф, артилерію, телевізію, рентгенівське проміння і пеніциліну. Вражений турист запитав службовця, хто намальований на другому, значно більшому портреті. „Це, — сказав службовець, — портрет Іванова, ще більшого винахідника”. — „І що він винайшов?” — запитав турист. „Він винайшов Івашкіна”, — відповів службовець.

ЧЕРЕЗ ОПІАЛІСТЬ ДО КРАЩОГО ЗАБТРА!
УКРАЇНЬСЬКА ШАДІНЬО-ПОЗИЧКОВА СПІЛКА
"ПЕРВІСІТЬ" У ЧКАГО ТА ФШП В ПАЛАТАНІ, ШП.

- Платити на вивінену ліцензію від опіаліностей, а саме:
  - 5 1/2% від біжучих шадінчих конт.
  - 6 1/4%, 6 1/2%, 6 3/4%, 7%, 7 1/4% та 7 3/4% від сертифікатів, залежно від суми та часу, на який вкладється.
- Кожен шадінчє конто є забезпечене ФЕДЕРАЛЬНОЮ УРЯДОВОЮ АГЕНЦІЄЮ ФШП — до суми \$0,000 доларів.
- Важко купити дім, господарство (фарму), чи промшу, зверніться до СПІЛКИ за позикою (портфель), яку одержите на дуже вигідних умовах!

- КОРИСТАЙТЕ З УСЛУГ, ЯКІ ДАЄ СПІЛКА "ПЕРВІСІТЬ":
- ОСОБИСТІ ЧЕКИ (ЧЕКОВІ КОНТА) Т. ЗВ. "НОВА КУНТА".
- ПЕНСІЙНІ КОНТА — ІРА ТА КІО — на яких зложено гроші відта-гаться від придбуктового податку.
- НЕЗАЛЕЖНО ДІЄ ЖИВЕТЕ, ПІДІТЬ ПОПШО В "ПЕРВІСІТЬ".
- ВОІНТЕРІВАЛ ДІПОЗИТОВІ СКРИНЬКИ.
- ГРОШЕВІ ПЕРЕКАЗИ — ПОДОРОЖНІ ЧЕКИ.
- ПЛАЧЕННЯ МІСЬКИХ РАХУНКІВ ЗА ВОДУ, ГАЗ, ЕЛЕКТРИКУ ТА ТЕЛЕФОН.
- БЕЗПЛАТНЕ НОТАРІАЛЬНЕ ЗАВІРЕННЯ ДОКУМЕНТІВ.

За ІНФОРМАЦІЄЮ та ПОРАДАМИ у всіх ФІНАНСОВИХ СПРАВАХ просимо звертатися особисто, або телефонічно з керівнєм!

Понеділок: 9 — 3 по пол.
 Вівторок: 9 — 3 та 6 — 8 веч.
 Среда: закрито
 Четвер: 9 — 3 по пол.
 П'ятниця: 11 — 8 веч.
 Субота: 9 — 1 опіаліні
 tel (312) 772-4500

SECURITY SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
 2166 PLUM GROVE RD. ROLLING MEADOWS, ILL. 60006 TEL. (312) 991-9393

СТЕНТОВА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА
"Б У Д У Ч Н І С Т Ь"
У ДЕТРОІТІ

СЛУЖИТЬ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІ-
 ЯМ УПЕВНЕНІМ І ВИПІДНИМ КРЕДИТОМ.
 МИ НАБАВЛЯЄМО ДОМІВ, ВАКАЦІЙ,
 ПІПІТАЛЬНІ РАХУНКИ І Т. П. ПОЗИЧКИ
 (КРИМ МОРТГЕДЖОВИХ) ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ДО
 10,000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧКОДАВ-
 ЦІВ. ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ 5 1/2% ДИВІДЕН-

Вкладування мають безкоштовне життєве
 забезпечення до висоти 2,000 дол.
 Опіаліностей забезпечені до всієї висоти.
FUTURE CREDIT UNION OF DETROIT
 3011 Canfield Ave.
 Detroit, MI 48210 Hamtramck, MI 48212
 Tel.: 843-5411

ФЕДЕРАЛЬНА
КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА СУМА
В НОНКЕРСІ Н. Й.

ВИДАЄ ПОЗИЧКИ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ, СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І УПЕВНЕНИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ ЧЕКАМИ, УДІЛІВ-НАМАЇШЕВШИМ КРЕДИТОМ НА АВТА, МОРТГЕДЖІ,
 ремонт машин, меблі, шпінглярні рахунки, вакації, весілля та інші цілі.
 ОЦЕНЮЄМО ВІДНІННІ КРЕДИТИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
 Малино кожното вкладування чи позичкодавця
 забезпечене.
 Приймає опіаліності і платити 6% дивіденди
 Безплатне забезпечення опіаліностей.
 Безплатне життєве забезпечення
 до 2,000 дол.
 Адреса:
SUMA (YONKERS)
FEDERAL CREDIT UNION
 301 Palisade Ave.
 Yonkers, N. Y. 10703
 Tel.: 914-965-8560

U. S. POSTAL SERVICE

STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND CIRCULATION—Act of August 12, 1970; Section 3685.

1. Title publication: VISNYK — THE HERALD. 2. Date of filing Sept. 29, 1978. 3. Frequency of issue, Monthly, exc. July and August when Bi-monthly, not Monthly. 4. Location of known office of publication (Street, city, county, State, zip code): 136 Second Avenue, New York, N. Y. 10003. 5. Location of the Headquarters of General Business Office of the publishers (Not printers) 136 Second Avenue, New York, N. Y. 10003. Names and addresses of publisher, editor, and managing editor. Publisher (Name and address) Organization for the Defence of Four Freedom for Ukraine, Inc., New York. Editor, name and address: Leonid Poltava, 136 Second Avenue, New York, N. Y. 10003. Manager Editor (Name and address): Ihnat Bilynsky, 136 Second Avenue, New York, N. Y. 10003.

7. Owner (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owner must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual must be given). Name, Organization for the Defence of Four Freedom for Ukraine, Inc., (No Stock Holders). Address: 136 Second Avenue, New York, N. Y. 10003. Ihnat Bilynsky — President (Principal Officers) 136 Second Avenue, New York, N. Y. 10003.

8. Known bondholders, Mortgagees, and security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgagees or other securities. (If there are none, so state). Name, address: none.

9. For optional completion by publishers mailing at the regular rates (Section 132.121, Postal Service Manual). 39 U. S. C. 3626 provides in pertinent part: "No person who would have been to mail matter under former section 4359 of this title shall mail such matter at the rates provided under this subsection unless he files annually with Postal Service a written request for permission to mail matter at such rates".

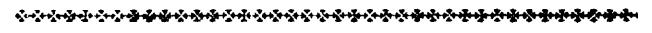
In accordance with the provisions of this statute, I hereby request permission to mail the publications named in Item 1 at the reduced postage rates presently by 39 U.S.C. (Signature and title of editor, publisher, business manager, or owner) Ihnat Bilynsky — President.

10. For completion by nonprofit organizations authorized to mail at special rates (Section 132.122, Postal Manual). The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the exempt status for Federal income tax purposes. + Have not changed during preceding 12 months. Have changed during preceding 12 months (If changed, publisher must submit explanation of change with this statement).

11. Extent and nature of circulation. A. Total no copies printed (Net Press Run) Average

no. copies each issue during preceding 12 month 17.150. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 1,600. B. Paid circulation. 1. Sales thru dealers and carriers, street vendors and counter sales 250. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 25. 2. Mail subscriptions. Average no: copies each issue during preceding 12 months 16.100. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 1,340. C. Total paid circulation. Average no copies each issue during preceding 12 months 16,350. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 1,365. D. Free distribution by mail, carrier or other means. 1 Samples, complimentary, and other free copies. Average no. copies each issue during preceding 12 months 350. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 40. 2. Copies distributed to new agents, but not sold none. E. total distribution (Sum of C and D). Average no. copies each issue during 12 months 16,700. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 1,405. F. Office use, left-over, unaccounted, spoiled after printing. Average no. copies ea. issue during preceding 12 months. 450. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 195. G. Total (Sum of E & F — should equal net press run shown in A). Average no. copies each issue during preceding 12 months 17.150. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 1,600.

I certify that the statement made by me above are correct and complete. (Signature of editor, publisher, business manager, or owner): Ihnat Bilynsky.

ТРОХИ ГУМОРУ

**
— Де це ви так попекли свої уші?
— Бачите, коли я прасував, задзвонив телефон, і я замість слухавки приклав до вуха праску.
— А друге вухо?
— Я подзвонив, щоб викликати лікаря.
**
Необмеженість дурноти має, однак, свої межі: вона творить замкнений круг у сні темі дурнів.

**
Чоловік був дуже засмучений. „Чому ти все говориш про помилку, якої я ненароком допустився? — питався він своєї дружини. — Ти ж сказала, що про неї вже забула і простила мене”. — „Я забула і простила, — буркнула дружина. — Але я не хочу забути, що я забула і простила”.

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defence of Four Freedoms for Ukraine, Inc.
Monthly except July and August, when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office, New York, N. Y.
Board of Editors
Address: P. O. Box 304, Cooper Station, New York, N. Y. 10003.